

Uw Vlaamse
sociale zekerheid
na de zesde
staatshervorming?

April 2014

Werken mee aan dit dossier:

Gui Celen, Eric Ponette, Robrecht Vermeulen, Wim De Wit, Raf Verschueren, Jürgen Constandt en Erik Stoffelen

Wie meer informatie wenst, kan ons als volgt bereiken: Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ)

Hoogstratenplein 1 • 2800 Mechelen

Tel 015 - 28 90 96 • Fax 015-20 96 66 • akvsz@vnz.be

v.u.: AK-VSZ • Hoogstratenplein 1 • 2800 Mechelen

Voorwoord

Het Aktiecomitee Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ) werd in 1995 opgericht om het standpunt van het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (O.V.V.) 'Sociale Zekerheid: een bevoegdheid van Vlaanderen en Wallonië' op de politieke agenda te zetten en in het maatschappelijk debat te brengen.

Na bijna 20 jaar actie mogen we een positief resultaat voorleggen: de splitsing van de sociale zekerheid kwam op de politieke agenda en in het maatschappelijk debat. Meer zelfs: er wordt een schuchter begin gemaakt met splitsing van de sociale zekerheid, namelijk de kinderbijslagen en een klein deel van de gezondheidszorgen. Dit resultaat werd hoofdzakelijk bereikt door degelijke en goed onderbouwde studies en publicaties over de onverantwoorde transfers vanuit Vlaanderen naar Wallonië en Brussel.

Tegenstanders van een Vlaamse sociale zekerheid, en dat zijn vooral de gevestigde machthebbers die hun macht en hun voordelen willen beschermen, zoals bijvoorbeeld de syndicaten en de mutualiteiten, (behalve het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds), hebben ook de waarden en de aantrekkingskracht van een Vlaamse sociale zekerheid ingezien en hebben hun verweer georganiseerd. Zij zijn er gedeeltelijk in geslaagd om ons pleidooi voor een Vlaamse sociale zekerheid voor te stellen als het afwijzen van solidariteit met de minder welvarende regio's. Niets is minder waar!

We hebben echter tot nu toe niet kunnen beletten dat hun sirenenzang gevolgd wordt door een aantal Vlaamse burgers en politici.

Om verdere vooruitgang te bereiken onderwerpen we voortdurend onze doelstellingen en onze actiemiddelen aan een kritisch onderzoek:

- *Waarom willen wij een Vlaamse sociale zekerheid?*
- *Waarom zal een Vlaamse sociale zekerheid beter zijn dan de Belgische ?*
- *Hoe realiseren wij met de Vlaamse sociale zekerheid een betere en rechtvaardigere solidariteit?*

Op al deze vragen probeert onze nieuwe brochure , die een actualisering is van de vorige AK-VSZ brochures over de sociale zekerheid, een antwoord te bieden.

Wij blijven niet versagen om onze rechtmatige eis tot communautarisering van de ganse sociale zekerheid op de politieke agenda te houden!

Het overhevelen van de totale sociale zekerheid impliceert zowel de normeringsbevoegdheid, de uitvoeringsbevoegdheid als de financieringsbevoegdheid.

Mijn zeer gewaardeerde dank gaat naar de vrienden van de studiegroep Eric Ponette, Erik Stoffelen, Robrecht Vermeulen, Jürgen Constandt, Wim De Wit en Raf Verschueren.

Natuurlijk ook naar de leden van de Raad van Bestuur van ons AK-VSZ.

Gui Celen

Voorzitter AK-VSZ

Inhoudstafel

Voorwoord	1
Inhoud	3
1. Wat is het Vlinderakkoord?	
Samenvatting en analyse van het akkoord	4
1.1. Politieke vernieuwing	4
1.2. BHV en Brussel	5
1.3. Overheveling van bevoegdheden van de Federale Overheid naar de deelstaten	6
1.4. Hervorming Bijzondere Financieringswet (BFW)	10
Bijlage 1: vijf resoluties Vlaamse Parlement 3 maart 1999	14
2. Voor een rechtvaardig, sociaal en solidair Vlaanderen	19
3. Brussel en de Vlaamse sociale zekerheid	24
4. De geldtransfers uit Vlaanderen naar Wallonië en Brussel	28
4.1. Definitie	28
4.2. Aflijning van het onderwerp	28
4.3. Geldtransfers via sociale zekerheid	29
4.4. Geldtransfers via de federale begroting	31
4.5. Geldtransfers via de BFW	31
4.6. Geldtransfers via SZ, federale begroting en BFW samen	32
4.7. Geldtransfers via intrestlasten op de federale overheidsschuld	32
4.8. Conclusie	33
5. De gevolgen van het unitaire arbeidsmarktbeleid in België voor de regionale werkloosheid	36
6. Voorstellen voor invulling van een Vlaams beleid	40
6.1. Voor de gezondheidszorg	40
6.2. Voor de gezinsbijslagen	49
6.3. Voor een Vlaams werklozen- en werkloosheidsvergoedingsbeleid	50
6.4. Voor een Vlaams pensioenbeleid	52
7. Europa en de Vlaamse sociale zekerheid	54
8. Slotwoord	57

1. Wat is het Vlinderakkoord?

Onder Vlinderakkoord verstaan we het politieke akkoord voor **de zesde staatshervorming**.

Deze werd na zeer langdurige onderhandelingen afgesloten door de Vlaamse partijen CD&V, Groen, Open VLD en SP.a (samen 48 op 88 Vlaamse zetels) en zo goed als alle Franstalige partijen, nl. cdH, Ecolo, MR en PS (58 op 62 zetels).

De uitgangspunten van de diverse Gemeenschappen en Gewesten waren verschillend. Vlaanderen wenste meer bevoegdheden, fiscale autonomie en meer responsabilisering. De Franstaligen wilden vooral geen verarming (budgettaire neutraliteit) en Brussel extra middelen. De federale overheid beoogde in hoofdzaak een budgettaire besparing en zo min mogelijk bevoegdheidsoverdrachten.

Ondanks de nu reeds bestaande grendels in de Grondwet, worden met dit Vlinderakkoord nog een tiental nieuwe wetten gemaakt waardoor Franstalige voorrechten extra vergrendeld worden in de Grondwet of bijzondere wetten met speciale meerderheid. Dat betekent wetten die enkel kunnen gewijzigd worden met instemming van de meerderheid van de Franstaligen.

Bovendien zullen de transfers vanuit Vlaanderen nog stijgen.

Het valt dan ook niet te verbazen dat er voor het uiteindelijke akkoord in Vlaanderen slechts een gewone meerderheid gevonden werd en geen tweederde meerderheid.

De uitvoering ervan werd in juli 2012 en december 2013 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers en Senaat goedgekeurd.

De hervorming van onder meer de Senaat treedt in werking tegelijk met de verkiezingen van 25 mei 2014. De bevoegdheidsoverdrachten volgen op 1 juli 2014.

In de volgende bladzijden gaan we na wat het Vlinderakkoord specifiek doet met de Sociale Zekerheid en reflecteren we kort op de andere elementen van deze staatshervorming...

Samenvatting en analyse van het akkoord

1.1. Politieke vernieuwing

De Senaat wordt niet meer rechtstreeks verkozen, maar wordt een 'ontmoetingsplaats' van de deelstaten, en zal bestaan uit 29 Nederlandstaligen, 20 Franstaligen waarbij een vertegenwoordiging van 1 Duitstalige wordt gewaarborgd. Daarbij worden nog eens 6 Nederlandstaligen en 4 Franstaligen gecoöpteerd.

De Kamer zal om de 5 jaar vernieuwd worden in plaats van om de 4 jaar. De eerstvolgende federale verkiezingen vallen in mei 2014, samen met de Vlaamse en Europese verkiezingen.

In het akkoord staat dat de federale verkiezingen op dezelfde dag zullen vallen als de Europese verkiezingen, maar dat de duur van de regionale legislatuur en de dag van regionale verkiezingen bij bijzondere wet kunnen aangepast worden. In geval van vervroegde ontbinding van de Kamer zal de nieuwe federale legislatuur maar duren tot de dag van de Europese verkiezingen die op deze ontbinding volgt.

In tegenstelling tot de Vlaamse resoluties uit 1999 (Zie ook bijlage 1 - blz. 14-18) heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nu ook constitutieve autonomie verkregen.

1.2. BHV en Brussel

De kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde is gesplitst. Eindelijk! Maar hoe?

De splitsing geldt slechts voor 29 van de 35 gemeenten van het kiesarrondissement Halle-Vilvoorde. De zes Vlaamse faciliteitengemeenten zijn immers in een speciaal kieskanton samengebracht met Sint-Genesius-Rode als hoofdplaats, waarbij de kiezers altijd de mogelijkheid verwerven om voor een Vlaams-Brabantse lijst of voor een Brusselse lijst te stemmen. Dit voorrecht wordt zelfs verankerd in de Grondwet! Er werd bovendien voorzien in een nieuwe geschillenregeling, toepasselijk op alle administratieve geschillen die gelokaliseerd of toewijsbaar zijn in deze 6 faciliteitengemeenten. De wet van 19 juli 2012, ter uitvoering van een deel van het Vlinderakkoord, bepaalt dat deze geschillen voortaan door de Algemene Vergadering van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kunnen worden behandeld. Hierdoor verliest Vlaanderen alweer een stuk rechtstreeks gezag over Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem.

Het gerechtelijk arrondissement BHV wordt niet gesplitst! Enkel het parket wordt gesplitst en de rechtbanken ontdeubeld. De Franstalige rechtbanken van Brussel blijven bevoegd voor het arrondissement Halle-Vilvoorde. De splitsing van het parket is onzuiver en onvolledig. Bij het Nederlandstalig parket komen er zelfs Franstalige magistraten in ééntalig Vlaamse gemeenten. Deze Franstalige magistraten staan onder het hiërarchisch gezag van de Franstalige procureur-generaal van Brussel.

De verdeling van de rechters voor de taalgroepen bevoordeelt in grote mate de Franstaligen. Hierdoor wordt de tweetaligheid in Brussel drastisch teruggeschroefd! Franstaligen die voor een rechtbank in het Vlaamse arrondissement Halle-Vilvoorde moeten verschijnen, krijgen extra voorrechten die in geen enkel Waals arrondissement bestaan voor de aldaar wonende Vlamingen. De bepaling dat de procureur-generaal in het tweetalige arrondissement Brussel altijd een Franstalige moet zijn, is een zware discriminatie en is een belediging voor de goed tweetalige Vlaamse magistraten. Treedt het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding hier binnenkort tegen op?

Daarenboven werd er ook een Hoofdstedelijke Gemeenschap van Brussel opgericht. Dit houdt een reëel gevaar in voor de verdere verfransing van gans Vlaams-Brabant.

1.3. Overheveling van bevoegdheden van de federale overheid naar de deelstaten

In totaal worden bevoegdheden ter waarde van 18 tot 19 miljard euro overgeheveld. De financiering ervan gebeurt in hoofdzaak op basis van dotaties. De Gewesten en Gemeenschappen hebben immers weinig instrumenten om zelf voor hun middelen te zorgen.

Het budget van Vlaanderen evolueert van 27 naar ca. 38 miljard. Het federale budget bedraagt in de toekomst nog steeds een veelvoud hiervan, nl. 111 miljard, inclusief 80 miljard voor de sociale zekerheid.

- **Arbeidsmarkt en tewerkstelling (gewestmateries - 4,1 miljard euro, waarvan 2,2 miljard naar Vlaanderen):**

De Gewesten krijgen volledige bevoegdheid over de activering van de werklozen en bijbehorende sancties, het normerende kader en de uitkeringen blijven evenwel volledig federaal.

Uitgaven van dienstencheques worden geregionaliseerd.

Een groot deel van het doelgroepenbeleid wordt overgeheveld naar de Gewesten.

De Gewesten krijgen de bevoegdheid inzake de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen (PWA's) en het outplacement-beleid.

Het betaald educatief verlof, het industrieel leerlingenwezen en de loopbaanonderbreking in de publieke sector van de Gemeenschappen en de Gewesten wordt geregionaliseerd.

De Gewesten krijgen voorts wat kleinere bevoegdheden van het beleid inzake economische migratie en sociale economie.

De federale overheid blijft bevoegd voor het arbeidsrecht, sociaal overleg, de RVA en voor de financiering en uitkering van de werkloosheidsvergoedingen.

De extra autonomie voor de Gewesten is dus reëel, maar beperkt. Het zwaartepunt blijft overduidelijk op het federale niveau. De reeds grote versnippering zal nog toenemen!

- **Gezondheidszorgen & ouderenzorg (gemeenschapsmateries - 4,2 miljard euro, waarvan 2,5 miljard naar Vlaanderen):**

De nomenclatuur in de ziekteverzekering (regelgeving prestaties, honoraria en terugbetalingen, verhoogde tegemoetkoming en maximumfactuur) blijft volledig federaal. Dit is volledig in strijd met de Vlaamse resoluties uit 1999.

Ook aan de inkomensvervangende uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid, moederschapsrust, vaderschapsverlof en invaliditeit, wordt helemaal niet geraakt. De Gemeenschappen worden wel volledig bevoegd voor het preventiebeleid (op de pandemieën na).

De mobiliteitshulpmiddelen voor gehandicapten (bijvoorbeeld looprekken) worden gecommunautariseerd, net als de bijstand aan personen.

De Gemeenschappen worden volledig bevoegd voor rusthuizen, verzorgingstehuizen, centra voor dagverzorging en de tegemoetkomingen hulp aan bejaarden (THAB). Maar geneesmiddelen, kinesitherapie en verpleegkundige zorgen blijven dan weer federaal.

Een aantal revalidatie-overeenkomsten gaat naar de Gemeenschappen.

De Gemeenschappen krijgen meer inspraak in het ziekenhuisbeleid.

Inzake geestelijke gezondheidszorgen worden de bevoegdheden van de Gemeenschappen uitgebreid.

De Gemeenschappen worden bevoegd voor bepaalde facetten van de zogenoemde 'eerstelijnszorgen'. De versnippering neemt helaas toe! Vandaar dat de autonome dienst thuiszorgdienst Solidariteit voor het Gezin in haar memorandum 'De mens centraal' alvast pleit voor een 7de staatshervorming als middel om coherentie te brengen in het Vlaams welzijns- en gezondheidsbeleid.

Amper 13 % van de huidige middelen voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering zal worden overgedragen. De administratieve werkmiddelen voor de bovenvermelde overgedragen bevoegdheden, vooral uitgevoerd door de ziekenfondsen, werden niet voorzien in de bijzondere financieringswet.

Voor Brussel gaat het overgehevelde budget voor 77,8 % naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), die in feite een structuur van het Brussels Gewest is, en slechts voor 22,2 % naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de Commission Communautaire Française (Cocof). Brussel krijgt dus, in tegenstelling tot de Grondwet, voor het eerst in de geschiedenis fundamentele gemeenschapsbevoegdheden.

- Gezinsbeleid (gemeenschapsmateries - 6,6 miljard euro, waarvan 3,8 miljard naar Vlaanderen):

Het recht op kinderbijslag wordt vastgelegd in de Grondwet en de bevoegdheid wordt overgedragen aan de Gemeenschappen. De adoptie- en geboortepremies (het kraamgeld) worden eveneens gecommunautariseerd.

De kinderopvang wordt in principe aan de Gemeenschappen overgedragen, maar voor Brussel wordt dit in de praktijk geregionaliseerd. De Vlaamse Gemeenschap wordt voor alle Vlamingen die in de eigen hoofdstad Brussel wonen buiten spel gezet vermits deze bevoegdheid er zal worden uitgeoefend door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC). Een Vlaams Brussels ketje zal bijgevolg een andere kinderbijslag genieten dan een Vlaams kind uit Vilvoorde.

Sterker nog: op 19 september 2013 sloten de vier Franstalige partijen het 'Accord de la Sainte Emilie'. Kort gezegd komt het hierop neer dat de Franstaligen het beleid inzake de naar de GGC overgehevelde gemeenschapsbevoegdheden zoveel mogelijk willen afstemmen op dat van de Franse Gemeenschap.

Via allerlei institutionele mechanismen zullen ze ervoor zorgen dat er een maximale harmonisering wordt gecreëerd tussen de Franse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in Brussel.

Dit is dus de zesde staatshervorming in de praktijk. Eerst wordt de band tussen de Brusselse Vlamingen en Vlaanderen doorgeknipt. Want de Vlaamse overheid zal in Brussel niets meer te zeggen hebben inzake de naar de GGC overgehevelde bevoegdheden. En vervolgens domineren de Franstaligen de gemeenschapsbevoegdheden in onze hoofdstad Brussel.

- **Andere overdrachten:**

• **Justitie (gemeenschapsmateries):**

De bevoegdheid over de justitiehuisen wordt gecommunautariseerd. De Gemeenschappen verkrijgen de resterende federale bevoegdheden inzake het jeugdsanctierecht. Zonder tot een defederalisering over te gaan, worden de Gemeenschappen en de Gewesten nader betrokken bij het strafuitvoerings- en vervolgingsbeleid (ze verkrijgen onder andere het positief injunctierecht).

• **Verkeer en mobiliteit (gewestmateries):**

Enkele delen van het verkeersreglement worden geregionaliseerd, alsook de handhaving van die delen (boetes), onder andere de snelheidsbeperkingen (uitgezonderd autosnelwegen). Verkeersveiligheid wordt grotendeels aan de Gewesten toevertrouwd (regionalisering preventiebeleid op de weg, taken BIVV, veiligheidsnormering en verkeersinfrastructuur). De Gewesten worden bevoegd voor de homologatie van verkeersinstrumenten die met hun bevoegdheden te maken hebben. De rijopleiding, rij scholen en de examencentra (maar niet de uitreiking van het rijbewijs) en de technische keuring van voertuigen wordt geregionaliseerd. De normering en de inschrijving blijft evenwel federaal. De reglementering van de binnenvaart (en de politionele bevoegdheid ter zake) wordt eveneens geregionaliseerd. De NMBS blijft federaal, maar de Gewesten krijgen een zetel in de raden van bestuur. Bovendien mogen de Gewesten (onder zeer strikte voorwaarden!) de spoorwegen bijkomend financieren.

• **Lokaal bestuur (gewestmateries):**

De nodige grondwetsartikelen zullen worden herzien om de Gewesten hun volle autonomie over de provincies te laten uitoefenen. Dit wil zeggen dat de betekenis van het in de Grondwet gebruikte woord 'provincie' beperkt wordt tot zijn louter territoriale betekenis, los van elke institutionele betekenis. Het federale grootstedenbeleid wordt geregionaliseerd. Het rampenfonds wordt aan de Gewesten overgedragen.

• **Wonen, ruimtelijke ordening en huisvesting (gewestmateries):**

De huur- en pachtwet wordt geregionaliseerd en de aankoopcomités worden een gewestelijke bevoegdheid, net als de onteigeningsprocedure (behoudens de beroepen die de federale overheid onder haar bevoegdheid laat vallen).

• **Economie en industrie (gewestmateries):**

Het Participatiefonds, het vergunningsbeleid inzake handelsvestigingen en de toegang tot het beroep worden geregionaliseerd (behalve voor beroepen die de

federale overheid onder haar bevoegdheid laat). Hoewel de uiteindelijke vaststelling van de prijs voor de gebruiker federaal blijft, worden de Gewesten en Gemeenschappen bevoegd voor de prijzencontrole inzake afvalbeleid, delen van het elektriciteitsbeleid, de taxidiensten, de teledistributie, de huur van bepaalde goederen, de hotelaspecten van rusthuizen, de openbare gasdistributie en het waterbeleid.

- **Energie en leefmilieu (gewestmateries):**

De Gewesten worden bevoegd voor de distributietarieven van gas en elektriciteit (behalve voor netwerken met een transportfunctie). De distributietarieven van energie-bevoegdheden die onder federale voogdij vallen (bijvoorbeeld kernenergie en opslagplaatsen), blijven volledig federaal.

De handhaving van de regelgeving doorvoer afvalstoffen wordt gewestelijk (aansluitend op de reeds gewestelijke bevoegdheid inzake de doorvoer van afvalstoffen; deze maatregel geldt niet voor nucleair afval). De rol van de Nationale Klimaatcommissie wordt echter versterkt!

Het substitutierecht van de Belgische Staat ten voordele van de Gewesten en Gemeenschappen die niet aan internationale klimaatverplichtingen voldoen, wordt uitgebreid.

- **Andere:**

De Gemeenschappen en de Gewesten krijgen meer bevoegdheden over hun eigen ambtenarenkorps en het lang aanslepende akkoord rond de Plantentuin van Meise wordt eindelijk uitgevoerd!

In een aantal federale instellingen wordt de rol van de Gewesten uitgebreid, zoals bv. bij het Belgisch Agentschap voor Buitenlandse Handel, Finexpo en de Nationale Delcredere dienst. Andere worden 'geïnterfederaliseerd': o.m. het Nationaal Instituut voor de Statistiek, Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijdingen en het Instituut voor Nationale Rekeningen.

In weer andere instellingen worden de Gewesten betrokken (Kruispuntbank Onderneming, de financiering van eHealth, het federaal crisiscentrum enz.).

Inzake telecommunicatie wordt de omroepbevoegdheid van de Gemeenschappen uitgebreid met elektronische communicatie, zij het dan binnen een federaal kader.

De Gewesten verkrijgen enkele residuaire landbouwbevoegdheden (bv. het landbouwrampenfonds).

De filmkeuring wordt aan de Gemeenschappen overgedragen, mits er een aangepaste oplossing voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt gevonden.

De Gemeenschappen reiken een studiekaart uit voor buitenlandse studenten, onverminderd het federale prerogatief inzake verblijfsrecht.

Het federaal impulsfonds voor migrantenbeleid wordt opgeheven, de middelen worden gedefederaliseerd.

De deontologische orden worden eveneens gesplitst, weliswaar met behoud van een nationale koepel. Voor de faciliteitengemeenten hebben bv. nu ook de advocaten, net als voorheen al de artsen, voortaan de vrije keuze om te kiezen tot welke taalgroep van hun orde ze wensen aan te sluiten, hetzij die van Vlaams-Brabant of Waals-Brabant. Eens te meer een toegeving aan de Franstaligen.

Tenslotte krijgen de Gewesten een aantal fiscale bevoegdheden (bijvoorbeeld belastingverminderingen of -kredieten voor de eigen woning) (€ 1,9 miljard).

1.4. Hervorming Bijzondere Financieringswet (BFW)

De originele financieringswet bestaat al sinds 1989 en wordt, na veel aanpassingen in de marge over de jaren heen, door het Vlinderakkoord ten gronde hervormd.

- **Gemeenschappen:**

Het centrale idee is dat Gemeenschappen gefinancierd worden op basis van behoeften.

De bestaande dotaties worden samengevoegd en gekoppeld aan 82,5 % van de economische groei. De dotatie kijk- en luistergeld wordt opgenomen in de huidige BTW en deze dotatie wordt gekoppeld aan inflatie, nataliteit en 91 % van de groei. Vervolgens wordt deze dotatie verdeeld op basis van een leerlingensleutel. Ook de turbo op de Lambermontdotatie wordt in het nadeel van de Vlamingen stopgezet.

De Gemeenschappen krijgen ook een aantal nieuwe dotaties om hun nieuwe bevoegdheden op vlak van arbeid & tewerkstelling, gezondheidszorg enz. te financieren:

- Kinderbijslag (gekoppeld aan inflatie en aantal -18-jarigen);
- Ouderenzorg (gekoppeld aan inflatie, +80-jarigen en 82,5 % van de economische groei per capita);

- Gezondheidszorg (gekoppeld aan de inflatie en 82,5 % van de economische groei). Een aantal bescheiden responsabiliserende maatregelen zijn ook toegevoegd. Zo is het mogelijk om in de gezondheidszorg zelf een mechanisme te bepalen en dragen de Gemeenschappen ook bij aan de kosten van de pensioenen van hun statutaire ambtenaren.

Ten slotte is er ook een neutraliserende term die de volgende 10 jaar een nominaal bedrag voorziet voor de gemeenschappen die verliezen aan de nieuwe bijzondere financieringswet (BFW). De 10 volgende jaren dooft dit bedrag uit.

Volgens de Leuvense professoren André Decoster en Willem Sas is de globale responsabilisering met deze staats hervorming nog iets gedaald.

Bijzondere Financieringswet (BFW) m.b.t. de drie Gemeenschappen:

	Oude BFW	Nieuwe BFW	
Totaal	24,1 miljard	35,9 miljard	+ 11,8 miljard

- **Gewesten:**

Hier is het centrale uitgangspunt dat er beloond wordt voor prestaties.

De bestaande dotaties worden volledig afgeschaft. Ter vervanging komen nieuwe dotaties. De gewesten krijgen 90 % van de enveloppe arbeidsmarktmiddelen en 60 % van de rest van de fiscale uitgaven. Deze twee enveloppen worden verdeeld volgens fiscale capaciteit en gekoppeld aan de economische groei.

Daarbovenop kunnen de Gewesten invloed hebben op de belastingen. Bij de personenbelasting kunnen zij ongelimiteerd met op- of afcentiemen werken. De enige beperking hierop is dat ze de progressiviteit van de personenbelasting niet te fel mogen aantasten (maximum € 1.000 of 10 % verschil met vorige schijf). Maar ook deze beperking is uitgebreid in vergelijking met de vorige bijzondere

financieringswet (BFW). Verder hebben Gewesten de mogelijkheid belastingen te beïnvloeden door kortingen te geven op de vennootschapsbelasting met een marge van 5 % op hun eigen inkomen.

De negatieve term wordt afgeschaft met uitzondering van een technisch correctiemiddel om de verdeling volgens personenbelasting te behouden.

Op vlak van responsabilisering zijn er volgende specifieke maatregelen beslist.

Zo krijgen Gewesten een bonus (of malus) indien ze bepaalde doelstellingen voor tewerkstelling wel (of niet) halen en is er een bijkomende bonus voor Gewesten die hun werkgelegenheid boven het richtscenario tillen. Ook op vlak van klimaat zijn bonussen (of malussen) voor de Gewesten bij het halen (of niet halen) van doelstellingen vastgelegd door een nationale klimaatcommissie. Tot slot is er ook voor de Gewesten een bijdrageplicht voor de pensioenen van de statutaire ambtenaren voorzien.

Het Brussels Gewest wordt geherfinancierd. Zo zal Brussel 461 miljoen euro krijgen tegen 2015. Daarvan wordt 149 miljoen door de andere Gewesten gedragen op basis van het aantal pendelaars. 312 miljoen wordt voorzien door de federale regering en is gekoppeld aan de aanwezigheid van federale ambtenaren. Van deze 461 miljoen is 143 miljoen toegewezen: 51 miljoen naar mobiliteit, 34 miljoen naar veiligheid en preventie, 30 miljoen naar VGC en Cocof en 28 miljoen euro naar taalpremies. De overige 69 % is niet vastgelegd!

Het solidariteitsmechanisme wordt aangepast. De federale overheid geeft geld aan minder presterende gewesten op basis van een specifieke formule.

Tot slot is er een neutraliserend mechanisme om de veranderingen die de nieuwe BFW maakt op te vangen. Gewesten en Gemeenschappen die in eerste jaar van invoering meer/minder middelen zouden krijgen in de nieuwe BFW, krijgen/betalen jaarlijks een nominaal constant bedrag in de eerste 10 jaar na invoering (in reële termen vermindert dit bedrag met de tijd). De daaropvolgende 10 jaar dooft dit uit.

Bijzondere Financieringswet (BFW) m.b.t. de 3 Gewesten:

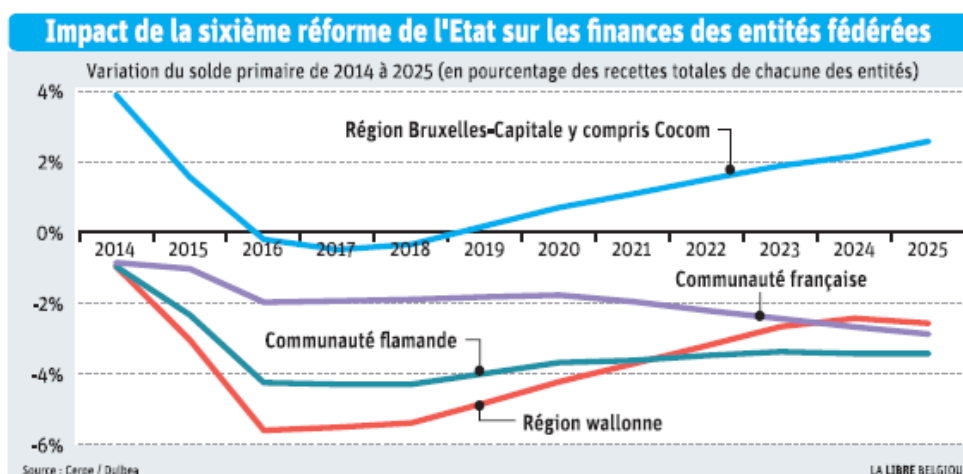
	Oude BFW	Nieuwe BFW	
Totaal	21 miljard	28 miljard	+ 7 miljard

- Saneringsinspanning en resultaat:

Bij de overdracht van federale bevoegdheden en middelen naar de Gemeenschappen en Gewesten wordt een aanzienlijke saneringsinspanning gevraagd. Zo wordt slechts 87,5 % van de middelen met betrekking tot de nieuwe bevoegdheden overgedragen.

Het Cerpe (Centre de recherches en économie régionale et politique économique - Universiteit van Namen) en Dulbea (het Departement Toegepaste Economie van de Université Libre de Bruxelles) hebben de impact op het budget van de Federale Staat en dat van de Gewesten en Gemeenschappen onderzocht.

La Flandre, grande perdante de la sixième réforme de l'Etat

La Libre Belgique - 15.11.2013

Het verdict? **Het federaal niveau komt er heel goed van af.** Dit is niet verrassend aangezien de budgetten die overeenstemmen met die bevoegdheden niet integraal worden overgedragen. Brussel krijgt op die manier een kleine herfinanciering, wat één van de doelstellingen van de hervorming was. De andere entiteiten komen er bekaaid af. **Voor de Vlaamse Gemeenschap die een jaarlijks verlies zal lijden van niet minder dan 1,6 tot 1,7 miljard euro vanaf 2016.**

In 2025 zal het primair saldo (dat is het verschil tussen de totale ontvangsten en de totale uitgaven) van Vlaanderen met 1,7 miljard naar beneden donderen.

De Franse Gemeenschap zal een verlies van 517 miljoen incasseren en het Waals Gewest 316 miljoen. Het Brussels Gewest daarentegen zal 173 miljoen winst boeken en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in Brussel (GGC), 8 miljoen.

De federale staat strijkt daarentegen een winst op van 2,4 miljard euro.

De impact van de gezondmaking van de financiën en de vergrijzing: de trend is dat de verschillen voor alle Gewesten en Gemeenschappen eerst en vooral negatief worden beïnvloed door de inspanningen die geleverd worden op het vlak van de gezondmaking van de openbare financiën. Daarenboven zullen de verschillen voor het Waals Gewest enerzijds en voor de entiteit Brussels Gewest + GGC anderzijds geleidelijk aan verminderen. Ze zouden zelfs een positieve evolutie vertonen vanaf 2019 voor deze laatstgenoemde entiteit (tot + 2 % in 2025). Het Cerpe stelt hierbij nochtans een lichte terugval vast voor het Waals Gewest vanaf 2024: die is te wijten aan de start van de geleidelijke afbouw van de compensatiemechanismen die bedoeld waren om een rustige overgang te waarborgen tussen de oude en de nieuwe Bijzondere Financieringswet. Voor de Franse en de Vlaamse Gemeenschap zouden de verschillen respectievelijk schommelen rond -2 % en -4 % van de inkomsten. Volgens de auteurs

zijn die uiteenlopende evoluties vooral te wijten aan het feit dat de 6de Staatshervorming rekening houdt met de gezondmaking van de openbare financiën en het aandeel van de Gewesten en Gemeenschappen in de kosten van de vergrijzing. Volgens de studie van André Decoster en Willem Sas verliest Vlaanderen in vergelijking met de oude Bijzondere Financieringswet, 9,8 % méér dan het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap samen (Leuvense Economische Standpunten 2013/139, november 2013).

Conclusie: de deelstaten krijgen amper fiscale autonomie, worden weinig geresponsabiliseerd en de overgedragen middelen zijn onvoldoende om de behoeften volledig te financieren.

Vlaanderen moet wel betalen, maar mag weinig bepalen!

Of hoe een vette vis, plots een vette factuur werd...

Bijlage 1: Op 3 maart 1999 worden er vijf resoluties i.v.m. de volgende staatshervorming aangenomen door het Vlaamse Parlement

Aan u om eens na te lezen hoe veel (sic) of hoe weinig er met deze zesde staatshervorming gerealiseerd werd van de Vlaamse verzuchtingen...

- **Resolutie 1 betreffende de algemene uitgangspunten en doelstellingen van Vlaanderen inzake de volgende staatshervorming**

1. het doel is het tot stand brengen van een meer kwaliteitsvol en efficiënt bestuur en een betere democratische besluitvorming;
2. meer coherente bevoegdheidspakketten zijn een belangrijk instrument voor het tot stand brengen van zo'n bestuur, samen met een ruime financiële en fiscale autonomie;
3. met toepassing van het subsidiariteitsbeginsel dienen de bevoegdheden zo dicht mogelijk bij de bevolking gesitueerd te zijn;
4. het federale staatsmodel dient gebaseerd te zijn op een fundamentele tweeledigheid op basis van twee deelstaten, met daarnaast Brussel met een specifiek statuut en de Duitstalige Gemeenschap;
5. de solidariteit dient behouden te blijven, op basis van objectieve, duidelijke en doorzichtige mechanismen en omkeerbaarheid. Dergelijk mechanisme mag niet tot gevolg hebben dat het ontvangende deelgebied per capita meer overhoudt dan het betalende deelgebied;
6. de samenwerking tussen de overheden dient verder uitgebouwd en bevorderd te worden;
7. de residuaire bevoegdheden dienen toegevoegd te worden aan de deelstaten. Het systeem van de impliciete bevoegdheden van de deelgebieden dient versoepeld te worden;
8. de bevoegdheid van de deelstaten om de eigen instellingen te regelen dient uitgebreid te worden. De deelstaten moeten een eigen grondwetgevende autonomie verwerven, met eerbiediging van een federaal kader;
9. de deelgebieden moeten maximaal betrokken worden in de Europese en internationale besluitvorming, volgens het principe "in foro interno, foro externo";
10. de Senaat dient maximaal opgebouwd te worden op basis van de deelstaten, om aldus mee vorm te geven aan de grondwetgeving en de verhouding tussen de federatie en de deelstaten.

- **Resolutie 2 betreffende de uitbouw van de financiële en fiscale autonomie in de volgende staatshervorming**

1. de volledige bevoegdheid inzake de huidige gewestelijke belastingen, de belasting op de in verkeerstelling, het Eurovignet, de volledige registratierechten, de schenkingsrechten, moeten overgedragen worden aan de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
2. de fiscale autonomie van de deelstaten dient in de eerste plaats versterkt via de volledige overdracht van bevoegdheid inzake de personenbelasting. Voor de operationalisering hiervan in Brussel dient een specifieke regeling uitgewerkt te worden. Er dient een voldoende fiscaal draagvlak te worden

behouden voor de uitoefening van de bevoegdheden van de federale overheid (*);

3. de bevoegdheid inzake de belastbare basis en het tarief inzake de vennootschapsbelasting blijven federaal, met mogelijkheid tot ristonnering van de opbrengsten aan de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest volgens een nader te bepalen verdeelsleutel. De deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest kunnen, binnen afgesproken grenzen, autonoom en op eigen kosten fiscale tegemoetkomingen in de vennootschapsbelasting toekennen voor de aangelegenheden waarvoor ze bevoegd zijn;
4. indirecte belastingen blijven federaal, eventueel met uitzondering van de BTW op werken in onroerende staat;
5. bij overdracht van fiscale bevoegdheden moet in beginsel ook de inningsbevoegdheid overgedragen worden, wat samenwerking en informatie-uitwisseling noodzakelijk maakt;
6. de deelgebieden moeten mee de positieve en negatieve gevolgen van de renteschommelingen op de overheidsschuld dragen, zonder een formele schuldsplitsing;
7. een door een deelstaat rechtmatig ingevoerde belasting mag niet worden afgeschaft of beperkt door de gewone federale wetgever. Dit principe is strijdig met het beginsel van de exclusieve bevoegdheden binnen ons staatsbestel.

(*) Wanneer voor het waarborgen van dit draagvlak het noodzakelijk is om ook de personenbelasting aan te spreken, moet hiertoe de gepaste formule uitgewerkt worden.

- **Resolutie 3 betreffende Brussel in de volgende staatshervorming**

1. met het oog op de versterking van de institutionele band tussen Vlaanderen en Brussel moeten de Brusselse leden van het Vlaams Parlement rechtstreeks verkozen worden;
2. er dient een gewaarborgde vertegenwoordiging van beide taalgroepen te komen op alle beleidsniveaus. Tevens dienen er waarborgen te komen voor een effectieve en evenwichtige beleidsparticipatie van beide taalgroepen op alle bestuursniveaus;
3. de bi-communautaire sector dient een co-communautair karakter te krijgen;
4. de bi-culturele instellingen komen in aanmerking voor overdracht aan de twee deelstaten;
5.
 - a. bepaalde gemeentelijke bevoegdheden dienen om redenen van efficiëntie uitgeoefend te worden op het niveau van het Hoofdstedelijke Gewest;
 - b. in het kader van de herinrichting van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest moet de mogelijkheid tot een herschikking van de gemeenten tot een kleiner aantal worden onderzocht;
 - c. voor de diensten van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wordt geopteerd voor het principe van de tweetaligheid van de ambtenaren in plaats van de tweetaligheid van de dienst;
 - d. de voogdijregeling voor de lokale besturen te Brussel dient afdwingbaar gemaakt te worden;

6. in domeinen zoals wetenschaps- en technologiebeleid, buitenlandse handel, landbouw en spoorwegbeleid moeten de twee deelstaten de basisverantwoordelijkheid op zich nemen in samenwerkingsverbanden met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. In andere domeinen, zoals huisvesting en tewerkstelling, kunnen zowel de deelstaten als het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest optreden;
 7. via een samenwerkingsverband tussen de deelstaten, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de federale overheid, dient de hoofdstedelijke en internationale functie van Brussel uitgebouwd te worden, ook financieel.
- Resolutie 4 betreffende het tot stand brengen van meer coherente bevoegdheidspakketten in de volgende staatshervorming
 1. de organisatie van de lokale en provinciale besturen moet een bevoegdheid van de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest worden, zoals trouwens reeds voorzien is in het Sint-Michielsakkoord. Daarbij moet voorafgaandelijk een aparte, specifieke regeling voor Brussel de positie van de Brusselse Vlamingen in de Brusselse instellingen waarborgen;
 2. de normerings-, uitvoerings- en financieringsbevoegdheid betreffende het volledige gezondheids- en gezinsbeleid moeten integraal naar de deelstaten worden overgeheveld, dus onder meer met inbegrip van de gezondheidszorgverzekering en de gezinsbijslagen (kostencompenserende regelingen). Daarbij moeten de inwoners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest de vrije keuze bekomen om toe te treden tot het stelsel van de deelstaat Vlaanderen of van de Franstalige deelstaat, dat telkens zowel een regeling voor de inkomsten als voor de uitgaven bevat;
 3. door een meer coherente bevoegdheidsverdeling, moet de Vlaamse overheid beter in staat gesteld worden om zelf een actief werkgelegenheidsbeleid te voeren. Dit impliceert onder andere:
 - a. samenwerkingsakkoorden met de federale overheid moeten de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest grotere mogelijkheden geven om de werkloosheidsuitkering aan te wenden als activerend arbeidsmarktinstrument;
 - b. het aanwenden van werkloosheidsuitkeringen voor werkervaringsprojecten moet een exclusieve bevoegdheid van de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn;
 - c. voor Vlaamse bevoegdheden moeten Vlaamse sociale akkoorden kunnen worden afgesloten, die door de Vlaamse regering bekrachtigd worden. Sociale akkoorden over zowel bevoegdheden van Vlaanderen als federale bevoegdheden, moeten ook door Vlaanderen worden bekrachtigd voor wat betreft haar bevoegdheden. Voor de andere aangelegenheden die van cruciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de economie en werkgelegenheid in Vlaanderen, moet gewerkt worden aan een globaal akkoord tussen de sociale partners op Vlaams niveau, als dat op federaal niveau onmogelijk zou blijken te zijn;

4. er moet een volledige defederalisering van het wetenschaps- en technologiebeleid doorgevoerd worden, zowel in de bevoegdheden als in middelen. Dit impliceert de overheveling van het ruimtevaartbeleid, de wetenschappelijke programma's en de impulsprogramma's, alsook de activiteiten en middelen die aansluiten bij de bevoegdheden van de deelstaten. In Brussel dienen de deelstaten de basisverantwoordelijkheid op zich te nemen in een samenwerkingsverband met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De federale overheid en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn bevoegd voor wetenschappelijk onderzoek dat gericht is op de onderbouw van de beleidsdomeinen die tot hun bevoegdheden behoren. De federale wetenschappelijke instellingen moeten maximaal gevaloriseerd worden, aansluitend op de materiële bevoegdheden van de deelstaten;
5. de volledige bevoegdheid inzake buitenlandse handel dient aan de deelstaten te worden toegewezen. Aldus moet het exportpromotiebeleid de exclusieve bevoegdheid worden van de deelstaten. Dat impliceert de afschaffing van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel (BDBH). Beleidsafstemming en samenwerking tussen de deelstaten is noodzakelijk. Wat betreft de Nationale Delcrederedienst en het Comité voor financiële steun aan de export (vroegere Copromex) moeten de deelstaten een autonoom beslissingsrecht verwerven voor de dossiers van de bedrijven uit de eigen deelstaat. De "leningen van staat tot staat" moeten door de deelstaten worden beslist;
6. de bevoegdheid over telecommunicatie dient overgeheveld te worden naar de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, waardoor zij bevoegd worden voor de algemene principes (vrijmaken van de markt), infrastructuur, eindapparatuur, organisatie van de netwerken en diensten. Er dient een samenwerkingsorgaan te worden opgericht, dat instaat voor de coördinatie van het beleid in de deelstaten. Het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) dient omgevormd te worden tot een orgaan op basis van de deelstaten. Omroep blijft een bevoegdheid van de twee deelstaten, onafhankelijk van de gebruikte infrastructuur en technologie;
7. de spoorinfrastructuur en de regionale exploitatie ervan dient overgeheveld te worden naar de deelstaten, evenals de volledige reglementering inzake de binnenvaart. Op deze domeinen nemen de twee deelstaten in Brussel de basisverantwoordelijkheid op zich in een samenwerkingsverband met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Inzake wegvervoer moeten de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest voor hun specifieke verkeers- en mobiliteitsproblematiek aanvullende regels kunnen uitvaardigen inzake verkeersreglementering en regels van algemene politie. Fiscale maatregelen om een betere ordening van het vervoer en de mobiliteit te realiseren komen eveneens aan de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest toe;
8. Vlaanderen is nu reeds bevoegd voor het voeren van een statistiekbeleid op voorwaarde dat het de regels van de geheimhouding respecteert. De statistiekdiensten van de deelgebieden staan in voor de kwantitatieve beleidsinformatie van hun overheden, in partnerschap met het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) en het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR);

9. aangezien de ontwikkelingssamenwerking betrekking heeft op domeinen die hoofdzakelijk bij de deelstaten berusten, dienen, binnen het bestaande kader inzake het buitenlandse beleid van België, de ontwikkelingssamenwerking en de overeenstemmende middelen toegewezen te worden aan de deelstaten. Zij staan in voor de conceptie en de uitvoering van dit beleid;
 10. het is belangrijk dat Vlaanderen meer bevoegdheden verwerft om economische groei door middel van een grotere ondernemingsdynamiek te bevorderen en marktvalingen tegen te gaan. Het Participatiefonds, het Sociaal-Economisch Comité van de Distributie en het Nationaal Comité voor de Distributie komen toe aan de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.
- [Resolutie 5 betreffende een aantal specifieke aandachtspunten voor de volgende staatshervorming](#)
 1. het territorialiteitsbeginsel en het principe van de niet-inmenging moeten ten volle gerealiseerd en gewaarborgd worden;
 2. Vlaanderen moet ook bevoegd worden voor de organisatie van het administratief toezicht in de randgemeenten en Voeren, alsook voor de regeling van het taalgebruik in de gemeenten met een bijzonder taalstatuut;
 3. de deelstaten moeten betrokken worden bij de voordrachten van leden van de hoogste controleorganen: Arbitragehof, Raad van State en Rekenhof;
 4. de deelstaten dienen zelf de regels te bepalen over het beheer en de controle van hun financiën. Het federale Rekenhof, samengesteld uit een Nederlandstalige en een Franstalige Kamer, hangt zowel af van de Kamer van Volksvertegenwoordigers als van de parlementen van de deelstaten;
 5. gelet op de bevoegdheden van de Hoge Raad voor Justitie, is het aangewezen dat de deelstaten mede verantwoordelijkheid dragen voor de benoeming en vorming van magistraten. Aan de problematiek van de handhaving van het deelstatelijk recht, kan onder meer een oplossing gegeven worden via een versoepeling van de impliciete bevoegdheden, of door meer gebruik te maken van samenwerkingsakkoorden. De deelgebieden moeten betrokken worden bij de bepaling en de coördinatie van het vervolgingsbeleid, voor de aangelegenheden waarvoor ze regelgevend bevoegd zijn. Het volledige justitiële welzijnsbeleid komt toe aan de deelstaten.

2. Voor een rechtvaardig, sociaal en solidair Vlaanderen

Mede door bijna 20 jaar actie van het AK-VSZ staat de splitsing van de sociale zekerheid op de politieke agenda en in het maatschappelijk debat en werd een eerste schuchtere stap in die richting gezet. Een echte Vlaamse sociale zekerheid hebben we nog niet. Om tot een Vlaamse sociale zekerheid te komen moeten we aantonen dat ze rechtvaardig, sociaal en solidair zal zijn en dat ze beter zal zijn dan de huidige Belgische sociale zekerheid.

Waarom de Belgische sociale zekerheid splitsen?

Waarom zal een Vlaamse sociale zekerheid beter zijn?

Het doel van de sociale zekerheid is het organiseren van de solidariteit tussen sterkere en zwakkere burgers. Dit is wezenlijk verschillend van het doel van een verzekering. Het voornaamste doel van een verzekering is winst maken. De risico's van personen, die zich vrijwillig aansluiten, worden overgenomen en daarvoor wordt een prijs gevraagd die toelaat winst te maken. De prijs wordt enkel beperkt door de concurrentie met andere verzekeringsmaatschappijen. Om die prijs concurrentieel te houden worden enkel personen met een relatief laag risico verzekerd.

De sociale zekerheid moet de risico's van alle burgers verzekeren. Dus ook de slechte risico's waarop geen winst kan gemaakt worden en zelfs verlies zal geleden worden. Om een dergelijke solidariteit leefbaar te maken, is een verplichte aansluiting van alle personen in het domein van die sociale zekerheid noodzakelijk.

In theorie moet die solidariteit op een zo breed mogelijke basis georganiseerd worden. Het ideaal is wereldwijde solidariteit en dus een wereldwijde sociale zekerheid. Dat ideaal staat nog veraf, kan slechts zeer geleidelijk groeien en zal beperkt blijven tot de basisnoden.

Sociale zekerheid, net zoals een verzekering, moet een voldoende aantal aangesloten leden hebben om het risico voldoende te kunnen spreiden. Een bevolking van een paar miljoen personen is voldoende om de risico's te spreiden en een financieel stabiel stelsel te ontwikkelen. Alle 28 lidstaten van de Europese Unie hebben hun eigen sociale zekerheid. Twaalf¹ EU-lidstaten hebben een minder talrijke bevolking dan Vlaanderen. Naar grootte van de bevolking beantwoorden een Belgische en een Vlaamse sociale zekerheid even goed aan de vereisten.

Solidariteit werkt in concentrische kringen². De eerste kring is de familie en daar zal de solidariteit meestal zeer groot zijn. We zullen ook solidair zijn met onze burens, met onze collega's, met onze stadsgenoten, maar hoe verder we gaan en hoe breder de kring wordt, des te zwakker zal de solidariteit zijn. De ideale schaal om de sociale zekerheid te organiseren is het volk: daar zijn zowel de brede basis als de wil tot solidariteit aanwezig. Een volk bestaat uit mensen die zich met mekaar verbonden voelen. Die band kan zijn een gemeenschappelijke geschiedenis, cultuur, taal, territorium, etc.

¹Cyprus, Denemarken, Estland, Finland, Ierland, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Slovenië, Slowakije

²<http://www.novosite.nl/editor/assets/tinekej/Solidariteit%2031%2005%2008.pdf>

De bevolking verwijst naar een groep mensen die in een bepaald territorium samen wonen en die zich al of niet met mekaar verbonden voelen. De ideale situatie is natuurlijk dat volk en bevolking zouden samenvallen. Indien een verplichte sociale zekerheid opgelegd wordt aan een bevolking waarvan de leden zich niet voldoende met mekaar verbonden voelen en niet bereid zijn tot spontane solidariteit, zullen welstellenden zoeken naar middelen om zich te onttrekken aan hun verplichtingen en zullen anderen zich gedragen als vrijbuiters en zoeken naar middelen om maximaal te profiteren van de opgelegde solidariteit, zonder zelf de nodige bijdrage te leveren.

Er zijn goede redenen om te stellen dat België bestaat uit twee volkeren, die gescheiden naast elkaar wonen en die meer en meer van mekaar vervreemden. De twee grote gemeenschappen in België zijn van mekaar gescheiden door taal, afzonderlijke communicatiemiddelen, afzonderlijke publieke opinies, afzonderlijke politieke partijen, etc. Daarom zijn die twee volkeren niet voldoende bereid tot brede solidariteit met mekaar. Dat die solidariteit op Belgische schaal niet bestaat wordt aangetoond door de verschillende manier waarop in het noorden en het zuiden van het land gebruik gemaakt wordt van de sociale zekerheid.

Deze verschillen uit zich in de gezondheidszorg door de verschillende accenten die in Vlaanderen en in Franstalig België gelegd worden. Vlaanderen sluit meer aan bij een responsabiliserende visie, die vooral in Angelsaksische landen en in Noord-Europa gevolgd wordt. Wallonië neigt meer naar een Latijnse collectivistische visie. In Vlaanderen wordt meer de nadruk gelegd op thuiszorg, op de centrale rol van de huisarts, op geëchelonnerde gezondheidszorg, op een globaal medisch dossier, op het organiseren van zorgtrajecten, etc. In Franstalig België is de geneeskunde vooral opgebouwd rond de ziekenhuizen met meer specialistische geneeskunde en meer technische onderzoeken. In Vlaanderen is er meer bereidheid om beperkingen en besparingen te aanvaarden.

Op het eerste zicht geeft dat de indruk dat er een verschil zou bestaan tussen "Vlaamse" en "Franstalige" geneeskunde. De Franstalige voorkeur voor een duurdere gezondheidszorg leidt echter niet tot betere gezondheid. Bij nader toezicht blijkt de Franstalige voorkeur enkel mogelijk te zijn omdat de Franstaligen, ten gevolge van de transfers vanuit Vlaanderen, niet zelf de duurdere rekening moeten betalen. Dit verschillend gebruik van sociale zekerheid betekent in feite vrijbuiters-gedrag en is niet verenigbaar met echte solidariteit. Indien de gezondheidszorg, inclusief de kosten ervan, zouden vallen onder de bevoegdheid van de gemeenschappen, zouden beide meer kiezen voor de zuinigste en meest efficiënte werkwijze. De stelsels zouden in beide gemeenschappen goedkoper en efficiënter worden.

Hetzelfde kan gezegd worden van de andere delen van de sociale zekerheid. Een efficiënte hervorming van werkloosheidsuitkeringen en van de pensioenen wordt nu vooral door de Franstalige partijen tegengehouden om, dank zij de transfers, hun duurdere stelsels te kunnen in stand houden. Dit betekent dat België niet de ideale basis is voor echte solidariteit en voor een goed werkende sociale zekerheid. In België zou de interpersoonlijke solidariteit moeten uitgebouwd worden binnen de twee gemeenschappen, die daartoe wel bereid zijn. Dat belet niet dat er ook solidariteit moet zijn tussen de gemeenschappen, maar dat kan enkel op basis van vrijwillig aangegane en transparante afspraken, gesteund op objectieve en controleerbare noden en beperkt in tijd en bedrag.

Transfers en solidariteit

Het succes van het AK-VSZ is in grote mate gesteund op degelijke studies^{3,4} over transfers via de Belgische sociale zekerheid. De omvang van de transfers, het blijvend karakter ervan over tientallen jaren en het gebrek aan transparantie worden door de bevolking terecht gevoeld als onrechtvaardig. Al hebben veel Vlamingen bezwaar tegen de transfers, toch is er nog onvoldoende Vlaamse steun voor een Vlaamse sociale zekerheid. Voorstanders en belanghebbenden van een unitaire Belgische sociale zekerheid bestempelen onze bezwaren tegen de transfers als een gebrek aan solidariteit. We moeten blijven herhalen dat de ondoorzichtige en onrechtvaardige transfers niet mogen verward worden met echte solidariteit: het Waalse volk wordt er niet beter van; door de transfers werd Wallonië in slaap gewiegd en heeft het de kans op een succesvolle reconversie naar een moderne economie gemist; door de transfers wordt een politieke klasse aan de macht gehouden die zichzelf verrijkt, Wallonië arm houdt en een hinderpaal is voor echte democratie.

Ons voornaamste bezwaar tegen de transfers is altijd geweest dat daarmee een enorme som geld wegvloeit die Vlaanderen beter zelf kan gebruiken. Er is nog een ernstiger nadeel: de transfers zijn een hinderpaal voor goed beleid. Omdat ze de transfers willen behouden kunnen Wallonië en België geen goed sociaal beleid voeren. Communautair getinte statistieken zijn in België niet gewenst en mogen zeker niet openbaar gemaakt worden. Zonder goede en transparante statistieken, ook over de transfers, zijn een goed beleid en de democratische controle ervan onmogelijk.

Ook in Vlaanderen zijn de transfers een hinderpaal voor goed beleid. Veel Vlamingen hebben reeds ingezien dat ze zich kunnen verweren tegen de transfers door dezelfde misbruiken als in Brussel en Wallonië in te voeren. Het verminderen van de transfers aan de uitgavenzijde komt niet alleen door het beteugelen van Waalse overconsumptie, maar ook door groeiende Vlaamse overconsumptie. Uiteraard bestaan hierover geen goede statistieken.

Vlaanderen wil solidair zijn met Wallonië en met de Franse gemeenschap, maar eist dat deze solidariteit degressief is in de tijd, afhankelijk is van de Vlaamse draagkracht en gepaard gaat met een resultaatsverbintenis en met politieke solidariteit. De steun van Wallonië aan voorrechten voor Franstaligen in Vlaams-Brabantse gemeenten, aan aanspraken van Brussel op Vlaams grondgebied en aan het Franstalige gestook tegen Vlaanderen in internationale instellingen, zoals de Raad van Europa, worden in Vlaanderen gevoeld als "stank voor dank".

Solidariteit met de komende generaties

De valse solidariteit die ons opgedrongen wordt door de transfers binnen de Belgische sociale zekerheid roept ook de vraag op naar onze solidariteit met de komende generaties. België is rijk en heeft een genereuze sociale zekerheid opgebouwd. Een nadere analyse toont dat onze rijkdom, inclusief de royale sociale zekerheid, in de laatste 50 jaar opgebouwd werd door roofbouw op de toekomst.

De meeste evidente roofbouw is de enorme staatsschuld die door latere generaties volledig zal moeten afbetaald worden.

³<http://www.novosite.nl/editor/assets/tinekej/Boek%20Transfers.pdf>

⁴<http://www.novosite.nl/editor/assets/tinekej/120703%20boekje%20Actualisering%20van%20de%20geldtransfers%20uit%20Vlaanderen.pdf>

Een tweede vorm van roofbouw bestaat erin dat de snelle economische groei gerealiseerd werd ten koste van verloedering van ons leefmilieu. Ook dat zullen de komende generaties volledig moeten opkuisen. Ten derde hebben de Vlamingen, zoals alle Europese volkeren, de laatste 50 jaar te weinig geïnvesteerd in het ter wereld brengen en opvoeden van kinderen. Die taak en die kosten werden overgelaten aan migranten, waardoor grote sociale problemen geschapen werden. Ook dat zullen de volgende generaties moeten oplossen. Nu wordt aan de komende generaties gevraagd de kosten van de vergrijzing te betalen. Zullen zij de problemen, die wij gecreëerd hebben, oplossen en ondertussen betalen voor de zeer talrijke gepensioneerden, die het geld rijkelijk verkwist hebben in onze consumptie-maatschappij? Zijn wij wel voldoende solidair met de komende generaties? Is het, in het licht van de noden van de toekomstige generaties, verantwoord dat wij jaarlijks miljarden euro's verkwisten aan niet-productieve transfers?

Om de lasten voor de komende generaties draagbaar te maken, moeten we dringend komaf maken met ondoorzichtige transfers, die niet steunen op reële noden, die de ontvangende landsdelen niet vooruit helpen en die onttrokken blijven aan democratische controle. Deze transfers zijn een hinderpaal voor echte solidariteit!

Solidariteit met verder afgelegen volkeren

Vlaamse sociale zekerheid moet niet alleen beter zijn voor Vlaanderen. Zij moet ook een instrument zijn voor betere solidariteit met andere volkeren. Daarom moet ons pleidooi voor een Vlaamse sociale zekerheid gekoppeld worden aan een geloofwaardig plan voor echte solidariteit met Wallonië en met andere volkeren in Europa en in de wereld.

Solidariteit bestaat in concentrische kringen. Wat is dan de volgende kring waarmee we solidair willen zijn? Is dat België of is het Europa? Het AK-VSZ heeft nooit de solidariteit met Wallonië afgewezen. In zijn oprichtingsakte stond: "Vlaanderen is bereid om met Wallonië te onderhandelen over doorzichtige, objectieve en omkeerbare vormen van solidariteit, zoals die tussen de Länder in Duitsland en ook tussen lidstaten van de EU bestaan"⁵. Door meer dan 180 jaar Belgische geschiedenis, maar ook reeds vroeger in het Bourgondische rijk, is Vlaanderen nauw verbonden met Wallonië en nog meer met Brussel. Daarom moet de interregionale solidariteit van Vlaanderen in de eerste plaats gericht zijn op Wallonië en Brussel.

Europese Sociale Zekerheid?

Kan de interregionale solidariteit niet beter op Europees vlak geregeld worden? Dat zou betekenen dat Vlaanderen, als een van de rijkste regio's van Europa, solidair zou zijn met andere Europese regio's en volkeren. Vlaanderen heeft nooit de solidariteit met armere volkeren afgewezen. Eenmaal verlost van de onrechtvaardige transfers, moet Vlaanderen in staat zijn tot meer en bredere solidariteit. Maar zijn wij wel voorstander van een Europese sociale zekerheid? Onze ondervinding met de Belgische sociale zekerheid die geleid heeft tot onrechtvaardige blijvende transfers, moet ons aansporen tot de grootste voorzichtigheid.

Een beperkte vorm van Europese sociale zekerheid mag niet het instrument worden om een constante automatische toevloed van geld op gang te brengen waardoor minder welvarende volkeren in slaap gewiegd en in hun inferieure toestand

⁵<http://www.akvsz.org/pages/sub/10589/Oprichtingsakte.html>

bestendig worden. Pro Flandria en het VVA hebben aangetoond dat een muntunie zonder politieke unie kan leiden tot een transfereconomie "à la belge" op Europese schaal⁶. Ook met een Europese sociale zekerheid zou dit gevaar bestaan. Dit mag ons niet weerhouden van de noodzakelijke solidariteit met armere volkeren binnen Europa. Elke regio en elk volk moeten wel verantwoordelijk zijn voor het resultaat. Wellicht is de Europese Unie niet het geschikte platform voor een sociale zekerheid. De Europese Unie zou wel richtlijnen kunnen uitwerken voor een minimum sociale zekerheid die de lidstaten moeten verstrekken en, mits bepaalde voorwaarden, zou ze de nodige fondsen kunnen geven aan lidstaten die daarvoor zelf niet genoeg middelen hebben. Het is niet onze taak daarvoor een gedetailleerd plan op te stellen. Het zou volstaan dat, indien een realistisch plan voorgesteld wordt, Vlaanderen zijn volle steun zou verlenen aan die vorm van bredere solidariteit.

Wereldwijde solidariteit?

Solidariteit binnen de EU lost niet alles op. Dit zal geïnterpreteerd worden als een pleidooi voor een egoïstisch "fort Europa". We moeten dus ook aandacht besteden aan de volgende kring van solidariteit en dat brengt ons tot wereldwijde solidariteit, waardoor aan de basisnoden voor alle wereldburgers zou voldaan worden.

Wereldwijde solidariteit, zoals een wereldziekteverzekering lijkt voor velen een utopie. Toch bestaan daarvoor plannen en werd zelfs een kostprijs berekend. Die kostprijs is niet onrealistisch en zou slechts een beperkte verhoging van de huidige ontwikkelingshulp vereisen^{7, 8}. Er werd reeds een vorm van wereldwijde solidariteit gerealiseerd voor de behandeling van AIDS, tuberculose en malaria.

Door aandacht te besteden aan solidariteit met armere volkeren in Europa en in de wereld tonen we dat ons verzet tegen onverantwoorde transfers in België en ons pleidooi voor een Vlaamse Sociale Zekerheid steunen op onze wil tot echte solidariteit.

Vlaanderen moet bevoegd worden voor het uitbouwen van een Vlaamse sociale zekerheid en daarvan mogen de Brusselse Vlamingen niet uitgesloten worden. De Vlaamse sociale zekerheid moet beter, efficiënter en socialer zijn dan de Belgische sociale zekerheid. Het geld dat op die manier zou vrij komen, hebben we broodnodig om de lacunes in de huidige sociale zekerheid weg te werken, om de kosten van de vergrijzing op te vangen en om, door betere ontwikkelingshulp, bij te dragen tot solidariteit met andere minder welvarende volkeren.

⁶Hans Verboven (red). *Vlaanderen en Europa. Noodzaak en grenzen van solidariteit*. Uitgeverij Pelckmans, Kalmthout 2012

⁷<http://www.plosmedicine.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pmed.1001392>

⁸<http://www.plosmedicine.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pmed.0030530>

3. Brussel en de Vlaamse sociale zekerheid

Sociale zekerheid: een taak voor de Gemeenschappen

Het AK-VSZ ijvert voor een Vlaamse sociale zekerheid, waarbij de Belgische sociale zekerheid in twee delen gesplitst wordt en toegewezen wordt aan de twee grote volksgemeenschappen in België, namelijk Vlaanderen en de Franse Gemeenschap.

De noodzaak van splitsing berust op de vaststelling dat België bestaat uit twee volkeren die in de laatste decennia steeds verder uiteen gegroeid zijn. De Vlaamse en de Franse Gemeenschap voelen zich niet meer voldoende met mekaar verbonden om op een efficiënte manier de interpersoonlijke solidariteit uit te bouwen. Vlamingen in en buiten Brussel voelen zich wel sterk met mekaar verbonden en zijn bereid tot spontane solidariteit met mekaar.

Een tweeledige splitsing op basis van de twee grote gemeenschappen is de logische toepassing van het Belgische federalisme waarbij de persoonsgebonden zaken toevertrouwd werden aan de Gemeenschappen en de plaatsgebonden zaken aan de Gewesten.

Sociale zekerheid is hoofdzakelijk een persoonsgebonden aangelegenheid en het is dus logisch dat zij aan de Gemeenschappen wordt toegewezen. Dat geldt vooral voor kostencompenserende uitkeringen zoals gezondheidszorgen, kinderbijlagen en bijstand aan minder validen. Inkomensvervangende uitkeringen, zoals werkloosheidsuitkeringen en vergoedingen voor arbeidsongevallen en beroepsziekten, hebben ook een plaatsgebonden aspect vermits ze verband houden met de plaats waar het beroep uitgeoefend wordt.

Brusselse Vlamingen horen bij Vlaanderen

De band tussen de Franstaligen in en buiten Brussel berust hoofdzakelijk op de francofonie en is minder sterk dan aan Vlaamse zijde. Of die band voldoende sterk is om de interpersoonlijke solidariteit tussen Walen en Franstalige Brusselaars te dragen, moet op democratische wijze beslist worden door de Franse Gemeenschap. De Franse Gemeenschap heeft in Brussel reeds een deel van haar bevoegdheden overgedragen aan de Franse Gemeenschapscommissie (Cocof), terwijl de Vlaamse Gemeenschap haar volle bevoegdheden in Brussel zelf uitoefent. Indien de Franse Gemeenschap in de toekomst ook bevoegdheden inzake sociale zekerheid wil overdragen aan de Cocof, moet Vlaanderen zich daartegen niet verzetten. Er zijn wel twee voorwaarden: dit mag geen voorwendsel zijn om de band tussen Vlaanderen en de Brusselse Vlamingen te verzwakken en Franstalig Brussel en Wallonië moeten zelf instaan voor de financiële gevolgen van hun keuze.

Vlaanderen voelt zich nauw verbonden met de Brusselse Vlamingen om historische redenen - Brussel is historisch een Vlaamse stad - maar ook om praktische redenen. Brussel ligt in Vlaanderen, is economisch sterk verweven met Vlaanderen en is de hoofdstad van Vlaanderen. Daarom is het onmogelijk de band tussen Vlaanderen en Brussel door te knippen. Vermits die band niet kan doorgeknipt worden heeft Vlaanderen de morele plicht ervoor te zorgen dat de Brusselse Vlamingen behandeld worden als volwaardige Vlamingen.

Subnationaliteit

Het voornaamste bezwaar tegen de tweeledige splitsing van de Belgische sociale zekerheid is het gebrek aan duidelijk territoriaal of ander onderscheid tussen Vlaamse en Franstalige Brusselaars. Dit kan een probleem zijn voor het inrichten van een verplichte sociale zekerheid.

De meest efficiënte manier om dat op te lossen ware het invoeren van een subnationaliteit in Brussel. Indien echte subnationaliteit vooralsnog afgewezen wordt, kan een tweeledige splitsing van de sociale zekerheid steunen op een vrijwillige keuze van de Brusselaars voor een van beide stelsels. Met een minimum aan samenwerking kan dit vrij gemakkelijk georganiseerd worden en kan vermeden worden dat burgers zich zouden onttrekken aan de verplichte aansluiting. Hetzelfde geldt voor de leerplicht. Ouders zowel in Brussel als buiten Brussel zijn verplicht hun kinderen in te schrijven in een school en moeten daarbij de keuze maken tussen verschillende scholen behorend tot verschillende netten. Dat blijkt weinig problemen te genereren. Waarom zou de verplichte keuze voor de sociale zekerheid dan problematisch zijn?

Verskillende stelsels van sociale zekerheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Dat verschillende stelsels op het zelfde territorium werkzaam zouden zijn, is geen echt probleem. Dat is altijd zo geweest. Nu ook bestaat er een verschillend stelsel voor de Europese ambtenaren die wel in Brussel wonen en toch aangesloten zijn bij een ander stelsel van sociale zekerheid.

Een vrijwillige keuze, die kan gewijzigd worden en die enkel zou gelden voor de sociale zekerheid of een deel ervan, kan de kans bieden voor opportunistische keuzes en oneerlijke concurrentie tussen de twee stelsels. Enkel indien dat op grote schaal zou gebeuren, zou dat de leefbaarheid van de sociale zekerheid kunnen in gevaar brengen.

Indien de sociale zekerheid of een deel ervan betaald wordt met belastinggeld en de Brusselaars, dank zij de vrijwillige keuze, kunnen aansluiten bij de andere gemeenschap dan waar ze belastingen betalen, kan dat leiden tot nieuwe onverantwoorde geldstromen. Met de huidige middelen van informatieverwerking via de kruispuntbank is dat gemakkelijk te vermijden. De verdeling van de staatsfinanciën via de bijzondere financieringswet is op veel punten ingewikkelder dan wat zou nodig zijn om de twee stelsels van sociale zekerheid op een correcte manier te laten genieten van belastinggeld.

Dit probleem kan ook opgelost door de vrijwillige keuze voor de Vlaamse of Franstalige sociale zekerheid te koppelen aan andere communautair gesplitste diensten of aan een toekomstige splitsing van de personenbelasting.

Dat twee stelsels op hetzelfde territorium met mekaar in concurrentie zouden werken, hoeft geen probleem te zijn indien de concurrentie eerlijk en transparant verloopt. Dat zou beide stelsels ertoe aanzetten om efficiënt en zuinig te werken en zou dus moeten leiden tot betere en goedkopere dienstverlening. Dit moet dus eerder als een voordeel dan als een probleem beschouwd worden.

De zesde staatshervorming en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Door de zesde staatshervorming worden delen van de sociale zekerheid, namelijk de kinderbijslagen en een beperkt deel van de gezondheidszorg in Brussel, toegewezen aan de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, hetgeen een gewestelijk orgaan is. Er wordt dus een begin van drieledige splitsing van de sociale zekerheid gemaakt. Dit is niet de splitsing die wij voorstaan, maar het noopt ons de vraag te stellen of de sociale zekerheid in België kan uitgebouwd worden door de Gewesten.

Voor het Vlaamse Gewest zou het geen probleem stellen om op gewestelijke basis een goede sociale zekerheid uit te bouwen. Het zou spijtig zijn dat daarmee de band tussen de Brusselse Vlamingen en de rest van Vlaanderen doorgesneden wordt. Als verzachtende omstandigheid kan daarbij de bedenking gemaakt worden dat het om een klein aantal Vlamingen gaat en dat die Vlamingen grotendeels behoren tot de hogere middenklasse die geen extra financiële steun vanuit de rest van Vlaanderen nodig heeft. Voor het Waalse Gewest zou het aanvankelijk moeilijk zijn, maar dat kan opgelost worden door tijdelijke en transparante steun vanuit Vlaanderen en vanuit Europa.

Het is niet zeker dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een stabiele sociale zekerheid kan organiseren. De grootte van de bevolking zou waarschijnlijk volstaan om de risico's voldoende te spreiden. Maar zoals in alle grote steden is er in Brussel een concentratie van armen die weinig of niet bijdragen tot de financiering van de sociale zekerheid maar er wel veelvuldig gebruik van maken. Bovendien is in Brussel de rijkdom zeer ongelijk verdeeld. Het is twijfelachtig of er tussen de arme en rijke Brusselaars voldoende gemeenschapsgevoel bestaat om solidair te zijn. Veel vermogende Brusselaars verlaten Brussel en zoeken een aantrekkelijker woonplaats in Vlaams- of Waals-Brabant en zouden dus niet bijdragen tot een Brusselse sociale zekerheid. Bij de vermogende inwoners van Brussel, die niet zouden bijdragen tot de Brusselse sociale zekerheid, horen ook een groot aantal Europese ambtenaren.

De twijfelachtige leefbaarheid van een Brusselse sociale zekerheid zou kunnen opgelost worden door een associatie met de Vlaamse sociale zekerheid. Een associatie van Brussel met Wallonië zou geen oplossing bieden omdat Wallonië nog vele jaren niet in staat zou zijn samen met Brussel de risico's te dragen en omdat de Brusselse economie veel nauwer verbonden is met Vlaanderen dan met Wallonië.

Wil Vlaanderen solidair zijn met Brussel?

Dan blijft nog de vraag of het Vlaams Gewest solidair wil zijn met Brussel. De hoger vermelde zwakheden van een Brusselse sociale zekerheid blijven bestaan in een gezamenlijke sociale zekerheid voor Brussel en de rest van Vlaanderen. De Brusselse tak van de gezamenlijke sociale zekerheid zou waarschijnlijk deficitair zijn en zo zouden nieuwe transfers ontstaan van Vlaanderen naar Brussel. Daar tegenover staan belangrijke voordelen voor het Vlaanderen.

Door een associatie met Brussel zou de Vlaamse aanwezigheid en invloed in Brussel beter verankerd worden. Het geringe aantal Vlaamse inwoners in Brussel blijft een zwak punt voor Vlaanderen en er zijn geen aanwijzingen dat dit binnen afzienbare tijd zal verbeteren. Dat kan gecompenseerd worden door de Vlaamse aanwezigheid

op andere manieren te versterken zoals Vlaamse pendelaars, Vlaamse scholen, Vlaamse welzijns- en gezondheidsinstellingen, de Vlaamse administratie en de Vlaamse bijdrage tot het culturele aanbod. Een gezamenlijke sociale zekerheid voor Vlaanderen en Brussel zou daarbij een goede aanvulling zijn.

Vlaamse zorgverzekering in Brussel

Er bestaat reeds een embryo van Vlaamse sociale zekerheid in Brussel, namelijk de Vlaamse zorgverzekering. Inwoners van het Vlaams Gewest zijn verplicht aangesloten bij de Vlaamse zorgverzekering en zijn verplicht hun bijdrage te betalen. Inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mogen vrijwillig aansluiten. Het succes daarvan is nogal mager en we moeten rekening houden met die ondervinding. Er zijn minder dan 50.000 Brusselaars aangesloten bij de Vlaamse zorgverzekering en dat aantal gaat in dalende lijn. We zouden hieruit kunnen besluiten dat Brusselaars de Vlaamse instellingen niet lusten, ook niet als ze daaruit voordeel kunnen halen. Een andere verklaring kan zijn dat Brusselaars eraan twijfelen of ze later in Brussel ook dezelfde voordelen zullen genieten als in Vlaanderen. Het magere succes van de Vlaamse zorgverzekering moet ons aanzetten om een Vlaamse sociale zekerheid uit te bouwen die ook voor Brussel aantrekkelijk is.

Besluit

Een drieledige splitsing van de Belgische sociale zekerheid en de toewijzing van de Sociale zekerheid aan de drie gewesten is mogelijk maar niet wenselijk. Een tweeledige splitsing met toewijzing van de sociale zekerheid, en vooral van gezondheidszorgen, invaliditeitsuitkeringen en kinderbijlagen, aan de twee grote gemeenschappen, waarbij de inwoners van Brussel de vrije keuze hebben zich aan te sluiten bij het Vlaamse of Franstalige stelsel, is de beste garantie voor een stabiele toekomstgerichte organisatie die rekening houdt met de rol van Brussel als hoofdstad van Vlaanderen.

4. De Geldtransfers uit Vlaanderen naar Wallonië en Brussel

4.1. Definitie

Een transfer is het bedrag dat een gewest binnen een land meer of minder krijgt dan het zou krijgen, wanneer zijn aandeel in de uitgaven van de overheid gelijk zou zijn aan zijn bijdrage tot de inkomsten van die overheid. Of, kort gezegd, als een deelgebied meer krijgt dan het zelf bijdraagt, dan spreekt men over een transfer (1).

Of nog: een transfer in het algemeen, ook inkomenoverdracht of financiële transfer genoemd, definiëren we als het verschil tussen wat men bijdraagt en wat men ontvangt gedurende een bepaalde periode (2).

Dus, wanneer de ontvangsten in gewest A in een bepaalde sector groter zijn dan de uitgaven, en wanneer het omgekeerde zich voordoet in gewest B, ontstaat er in de Belgische context een geldtransfer van A naar B.

4.2. Aflijning van het onderwerp

De meest bestudeerde kanalen van geldtransfers in België zijn de sociale zekerheid (SZ), de federale begroting buiten de sociale zekerheid, en de bijzondere financieringswet (BFW).

Een vierde kanaal van geldtransfers tussen de Belgische gewesten is dat van de betaling van de intrestlasten op de federale overheidsschuld.

In dit overzichtsartikel besteden we vooral aandacht aan het kanaal van de sociale zekerheid en in mindere mate aan de andere drie kanalen.

4.3. Geldtransfers via de SZ

4.3.1 Vergelijking van 3 studies over hetzelfde jaar (2007)

Voor de geldtransfers via de sociale zekerheid in het jaar 2007 beschikken we over drie verschillende studies (tabel 1). Daarin wordt aangeduid welk van de drie gewesten geld geeft (+) en welk geld krijgt (-).

Tabel 1. Transfers (miljoen euro) via SZ in 2007

Studie	Jaar	VG	WG	BHG
AK-VSZ (publ. 2010)	2007	+ 4.710	- 4.092	- 619
VIVES (publ. 2012)	2007	+ 3.515	- 3.359	- 157
N-VA (publ. 2013)	2007	+ 4.500		

De studie van het Aktiecomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ), gepubliceerd in februari 2010 (2), komt voor 2007 uit op een transfer van 4,710 miljard euro uit het Vlaams Gewest (VG): 4,092 miljard gaat naar het Waals Gewest (WG) en 619 miljoen euro gaat naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG).

De studie van het Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving (VIVES), gepubliceerd in oktober 2012 (3), komt voor 2007 uit op een transfer van 3,515 miljard uit het Vlaams Gewest, waarvan 3,359 miljard vloeit naar het Waals Gewest en 157 miljoen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Uit beide studies blijkt duidelijk dat het grootste deel van het geldtransfer uit het Vlaams Gewest vloeit naar het Waals Gewest en in veel mindere mate naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het verschillend bedrag van het transfer in beide studies heeft te maken met twee factoren. Vooreerst telt de studie van het AK-VSZ de sociale bijstand op bij de sociale zekerheid (vandaar de gebruikte term "transfers in de sociale sector"), terwijl de studie van VIVES de sociale bijstand integreert in het transferkanaal van de federale begroting buiten de sociale zekerheid. Een bijkomende verklaring voor het verschil is het gebruik van licht verschillende sleutels voor de berekening van de gewestelijke ontvangsten in de sociale zekerheid. De studie van de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA), gepubliceerd in juni 2013 (4), komt voor het jaar 2007 uit op een transferbedrag van 4,500 miljard uit het Vlaams Gewest.

4.3.2 Meest recente transfercijfers in 3 studies

In tabel 2 worden de meest recent gepubliceerde transfercijfers via de sociale zekerheid door de reeds genoemde drie studiegroepen weergegeven.

Tabel 2. Transfers (miljoen euro) via SZ in meest recente studie van 3 groepen

Studie	Jaar	VG	WG	BHG
AK-VSZ (publ. 2010)	2007	+ 4.710	- 4.092	- 619
VIVES (publ. 2012)	2009	+ 3.860	- 3.763	- 96
N-VA (publ. 2013)	2010	+ 4.800		

Het gaat in deze tabel om dezelfde studiegroepen als in tabel 1, doch in tegenstelling met tabel 1 zijn in deze tabel transfercijfers uit drie verschillende jaren opgenomen. AK-VSZ (2) komt uit op 4,710 miljard euro in 2007, VIVES (3) op 3,860 miljard in 2009 en N-VA (4) op 4,800 miljard in 2010.

4.3.3 Evolutie van de transfers via SZ in 3 studies

Tabel 3 geeft de evolutie weer van de transfercijfers uit Vlaanderen via de SZ in dezelfde drie studiegroepen als in tabel 1 en 2. De door de drie groepen bestudeerde periode was evenwel verschillend.

Tabel 3. Evolutie van transfers (miljoen euro) uit VG via SZ in studie van 3 groepen

Studie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AK-VSZ	4.263	4.689	4.697	4.728	4.710			
VIVES					3.515	3.831	3.860	
N-VA			4.200	4.400	4.500	4.800	4.800	4.800

AK-VSZ (2) bestudeerde de periode 2003-2007, VIVES (3) de periode 2007-2009 en N-VA (4) de periode 2005-2010.

Grosso modo zien we een stijgende lijn tot 2008 en eerder een stabilisatie in 2009 en 2010.

4.3.4 Aandeel van de sectoren in de transfers via de sociale sector

In de studie van het AK-VSZ (2) werd een zeer gedetailleerde analyse gemaakt van het aandeel van de verschillende onderdelen van de sociale sector. Zoals hoger vermeld wordt hier de term "sociale sector" gebruikt omdat de sociale bijstand in deze studie aan de sociale zekerheid werd toegevoegd.

Tabel 4 vermeldt zowel de absolute als de procentuele transferbedragen per onderdeel van de sociale sector.

Tabel 4. Verdeling van de transfers uit Vlaanderen per onderdeel in de sociale sector

Studie AK-VSZ over jaar 2007 (publ. 2010)	Bedrag (1.000 euro)	%
Kinderbijslagen	411.937	8,75
RIZIV gezondheidszorg	1.246.609	26,47
RIZIV uitkeringen	349.178	7,41
Arbeidsongevallen	3.992	0,08
Beroepsziekten	51.797	1,10
Werkloosheidsvergoedingen	1.373.402	29,16
Pensioenen	699.631	14,85
Varia SZ	217.778	4,62
Sociale bijstand	355.850	7,55
Totaal	4.710.176	100,00

De werkloosheidsvergoedingen hebben met 1,373 miljard euro of 29 % het grootste aandeel in de transfers. Daarop volgen de RIZIV (sectie gezondheidszorg) met 1,247 miljard of 26,5 % en de pensioenen met ongeveer 700 miljoen of 15 %.

4.4. Geldtransfers via de federale begroting

Van de eerste drie meest bestudeerde geldtransferkanalen is de sociale zekerheid kwantitatief het belangrijkste. Een tweede kanaal is dat van de federale begroting. De resultaten van de twee meest recente studies over de geldtransfers via dat kanaal zijn samengevat in tabel 5.

Tabel 5. Transfers (miljoen euro) via federale begroting zonder SZ en zonder intrestlasten in meest recente studie van 2 groepen

Studie	Jaar	VG	WG	BHG
VIVES (publ. 2012)	2009	+ 1.240	- 1.329	+ 89
N-VA (publ. 2013)	2010	+ 1.300		

VIVES komt in de publicatie van 2012 voor het jaar 2009 (3) uit op een transfer van 1,240 miljard euro uit het Vlaams Gewest via de federale begroting zonder de sociale zekerheid. Dat bedrag gaat integraal naar Wallonië, dat daarbovenop nog een transfer van 89 miljoen euro ontvangt uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

N-VA berekende in de publicatie van 2013 voor het jaar 2010 (4) een transfer van 1,300 miljard euro uit het Vlaams Gewest via hetzelfde kanaal.

4.5. Geldtransfers via de BFW

De bijzondere financieringswet is het derde transferkanaal in de vermelde reeks van drie.

Ook dit kanaal werd recent bestudeerd door VIVES (3) en N-VA (4), respectievelijk voor het jaar 2009 en 2010. Die cijfers zijn samengevat in tabel 6.

Tabel 6. Transfers (miljoen euro) via BFW in meest recente studie van 2 groepen

Studie	Jaar	VG	WG	BHG
VIVES (publ. 2012)	2009	+ 977	- 703	- 274
N-VA (publ. 2013)	2010	+ 1.800		

VIVES komt voor het jaar 2009 uit op een transfer uit het Vlaams Gewest van 977 miljoen euro via de bijzondere financieringswet: 703 miljoen gaat naar het Waals Gewest en 274 miljoen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

N-VA berekent voor het jaar 2010 via hetzelfde kanaal een transfer van 1,800 miljard euro uit het Vlaams Gewest.

4.6. Geldtransfers via SZ, federale begroting en BFW samen

De gezamenlijke geldtransfers via de besproken drie kanalen (sociale zekerheid, federale begroting en bijzondere financieringswet) zijn samengevat in tabel 7.

Tabel 7 Transfer (miljoen euro) via SZ + federale begroting + BFW in meest recente studie van 2 groepen

Studie	Jaar	VG	WG	BHG
VIVES (publ. 2012)	2009	+ 6.077	- 5.795	- 281
N-VA (publ. 2013)	2010	+ 7.900	- 6.700	-1.200

Dit is de optelsom van de cijfers in de studies van VIVES (3) en N-VA (4) over respectievelijk het jaar 2009 en 2010 in de tabellen 2, 5 en 6.

VIVES komt voor het jaar 2009 uit op een transfer van 6,077 miljard euro - of 1,78 % van het bruto binnenlands product (bbp) - uit het Vlaams Gewest; die vloeien voor 5,795 miljard euro naar het Waals Gewest en voor 281 miljoen euro naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Te noteren: in 2007 bedroeg het transfer uit het Vlaams Gewest via dezelfde drie kanalen in deze studie van VIVES 5,380 miljard euro of 1,74 % van het bbp.

In de N-VA-studie is de som van de transfers via dezelfde drie kanalen uit het Vlaams Gewest 7,900 miljard euro: 6,700 miljard ten gunste van het Waals gewest en 1,200 naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Uit beide studies blijkt dat het geldtransfer uit het Vlaams Gewest hoofdzakelijk naar het Waals Gewest vloeit en in veel mindere mate naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

4.7. Geldtransfers via intrestlasten op de federale overheidsschuld

Terwijl de berekening van de geldtransfers via de drie hoger vermelde traditionele kanalen mits aangepast rekenwerk nog vrij gemakkelijk uitvalt, is de berekening van de geldtransfers via de intrestlasten op de federale overheidsschuld (het "vierde kanaal") heel wat moeilijker.

Paul Van Rompuy en Valentijn Bilsen berekenden de transfers uit het Vlaams Gewest via dat kanaal in het jaar 1985 op 142,8 miljard Belgische franken of 55 % van de totale transfers (5,6). Daarbij gaan zij uit van het toerekeningsprincipe, waarbij de intrestlasten worden verdeeld overeenkomstig het aandeel dat elk gewest kan worden aangerekend in de aangroei van de staatsschuld sedert 1975.

Een analoge oefening werd later gemaakt door de Denkgroep "In de Warande", met als uitkomst een transfer uit het Vlaamse Gewest van 3,9 miljard euro (38 % van de totale transfers) in 2003, vertrekkend van het startjaar 1991 (1).

In 2011 kwam Geert Jennes (VIVES) voor het jaar 2007 uit op een geldtransfer uit het Vlaams Gewest - steeds via het kanaal van de intrestlasten op de overheidsschuld - van 5,7 miljard euro (7) of 50 % van de totale transfers, rekening houdend met de VIVES-publicatie in 2010 over de transfers via de drie traditionele kanalen in 2007 (8).

Hij vertrekt van hetzelfde beginsel als Paul Van Rompuy en Valentijn Bilsen, doch gaat uit van de veronderstelling dat de verhouding tussen de drie gewestelijke bijdragen tot het primair overschot in 2007 kan worden benut als sleutel om de bijdrage van de gewesten in de betaling van de totale rentelasten, afkomstig uit begrotingstekorten in vorige jaren, te berekenen.

In 2012 berekende Geert Jennes voor het jaar 2007- steeds voor hetzelfde kanaal - een transfer uit het Vlaams Gewest tussen minimum 3,9 en maximum 10,2 miljard euro, en voor het jaar 2008 een transfer tussen minimum 2,8 en maximum 6 miljard euro; in 2009 waren er volgens deze studie geen transfers omdat er in dat jaar geen federaal primair overschot was, zodat de intrestlasten, verschuldigd in 2009, met nieuwe leningen moesten worden gefinancierd en pas later transfers uit intrestlasten zullen veroorzaken (Hoofdstuk 3 in Het genoom van de geldstroom) (3).

De berekening van de minimum bedragen voor 2007 en 2008 leunt qua methode aan bij die in de publicatie van 2011 (7), terwijl de maximumbedragen volgens een andere methode werden berekend.

Daarbij merkt de auteur op dat de ideale berekeningsmethode erin zou bestaan de gewestelijke bijdragen tot het primair saldo voor zoveel mogelijk jaren in het verleden te berekenen, zodat we de "juste retour"-rentebelasting per gewest meer precies kunnen baseren op de werkelijke primaire saldi in het verleden.

Waarvan akte. Wordt dus waarschijnlijk vervolgd.

4.8. Conclusie

De geldtransfers uit het Vlaams Gewest via de sociale zekerheid liggen volgens de meest recente studies tussen de 3,9 en de 4,8 miljard euro per jaar.

Ze vloeien hoofdzakelijk naar het Waals Gewest en in veel mindere mate naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De transferbedragen volgen een stijgende lijn tot 2008 en stabiliseren in 2009 en 2010.

Binnen de sociale sector vormen de werkloosheidsvergoedingen met 29 % het belangrijkste transferpakket, daarop volgen de RIZIV "sectie gezondheidszorg" met 26,5 % en de pensioenen met 15 %.

Binnen de drie traditionele transferkanalen (sociale zekerheid, federale begroting, bijzondere financieringswet) heeft de sociale zekerheid het grootste aandeel, daarop volgen de federale begroting met 1,2 tot 1,3 miljard euro per jaar en de bijzondere financieringswet met 1 tot 1,8 miljard euro per jaar.

De drie traditionele transferkanalen zijn samen goed voor 6 tot 7,9 miljard euro per jaar. Ook dit geheel komt hoofdzakelijk ten goede aan het Waals Gewest en in mindere mate aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De transfers uit het Vlaams gewest via de intrestlasten op de federale overheidsschuld mogen niet onderschat worden: in 1985 vormden zij 55 % en in 2003 38 % van het totale transferpakket.

Ook in de jaren 2007, 2008 en 2009 zorgt dit kanaal voor belangrijke transferbedragen, doch verdere verfijning van de methodiek is wenselijk voor meer precieze berekeningen.

Indien we - uiterst voorzichtig - als minimum transferbedrag via het intrestlastenkanaal de 3,9 miljard euro van het jaar 2003 aannemen, wat tevens het minimum cijfer is voor 2007, komen we uit op een jaarlijks totaal transferbedrag van 9,9 tot 11,8 miljard euro.

Bibliografie

1. Denkgroep "In de Warande": Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa, Uitgever: Denkgroep "In de Warande", Zinnerstraat, 1, 1000 Brussel, november 2005
2. Deweerdt H., Celen G., Ponette E., Stoffelen E.: Transfers in de sociale sector 2003-2007, AK-VSZ, februari 2010
3. Buyst E., Jennes G., Persyn D., Reynaerts J., Van Hecke A.: Het genoom van de geldstroom - Een wetenschappelijke ontrafeling van interregionale transfers en hun economisch impact, VIVES Monografie 3, Pelckmans, oktober 2012
4. Studiedienst N-VA: Vlaanderen betaalt de Belgische factuur - Analyse van de N-VA, www.n-va.be, juni 2013
5. Van Rompuy P. en Bilsen V.: 10 jaar financiële stromen tussen de gewesten in België, Centrum voor Economische Studiën Leuven, juli 1988
6. Alen A., Billiet J., Heremans D., Matthijs K., Peeters P., Velaers J.: coördinatie: Van Rompuy P.: De financiële stromen tussen de gewesten (p. 140-151), in Rapport van de Club van Leuven - Vlaanderen op een kruispunt - Sociologische, economische en staatsrechtelijke perspectieven, Lannoo, Universitaire Pers Leuven, 1990
7. Jennes G.: Transfers tussen de Belgische gewesten uit inrestlasten op de federale overheidsschuld, VIVES Briefings Leuven, 27 april 2011 (www.econ.kuleuven.be/vives)
8. Buyst E., Jennes G., Reynaerts J.: Update van de berekening van de stromen van overheidsmiddelen tussen de gewesten voor het jaar 2007, VIVES Beleidspaper nr. 13, Leuven 2010 (www.econ.kuleuven.be/vives)

5. De gevolgen van het unitaire arbeidsmarktbeleid in België voor de regionale werkloosheid

Samenvatting

In dit hoofdstuk wordt de aandacht gevestigd op het feit dat het huidige unitaire loon- en loonkostenbeleid negatieve gevolgen heeft voor de regionale tewerkstelling. Die stelling wordt onderbouwd door twee recente studies: een studie van VIVES, gepubliceerd op 24 mei 2013 en een studie van de Europese Commissie, gepubliceerd op 29 mei 2013.

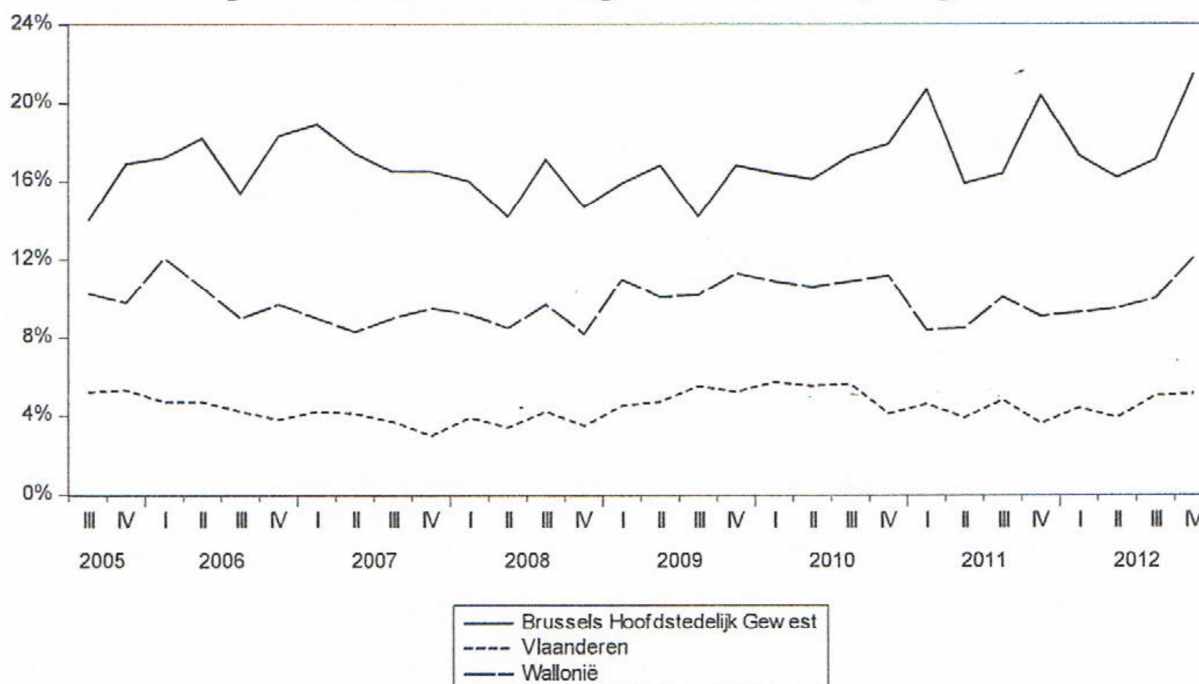
Een regionalisering van het loon- en loonkostenbeleid zou bijgevolg de tewerkstelling in de gewesten bevorderen.

STUDIE 1: INVLOED VAN REGIONALE VERSCHILLEN IN LOONKOSTEN EN ARBEIDSPRODUCTIVITEIT OP WERKLOOSHEID

Op 24 mei 2013 publiceerden Jozef Konings en Luca Marcolin in het kader van VIVES (www.econ.kuleuven.be/VIVES) de studie "Regionale verschillen in loonkosten en arbeidsproductiviteit".

De auteurs gaan uit van de grote verschillen in werkloosheid tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel en onderzochten in welke mate loonstarheid en ongelijke productiviteitsgroei tussen de drie gewesten daarvoor een verklaring kunnen bieden.

Figuur 1: Evoluties in de regionale werkloosheidsgraad

Bron: J. Konings en L. Marcolin, VIVES 24.05.13

Zij stellen vast dat de gemiddelde arbeidsproductiviteit in Brussel en Wallonië respectievelijk 17 en 18 % onder die van Vlaanderen ligt. Verder stellen zij dat de loonkosten in Brussel en Wallonië ook lager zijn, doch dat die het productiviteitsverschil onvoldoende compenseren: in Brussel zijn de loonkosten gemiddeld slechts 5 % lager dan in Vlaanderen en in Wallonië zijn ze gemiddeld 14 % lager. Dat kan een verklaring bieden voor de persisterende hogere werkloosheid in Brussel en Wallonië. Bedrijfsleiders laten zich immers voor de keuze van de vestigingsplaats o.a. leiden door zo laag mogelijke loonkosten per eenheid product. Als besluit suggereren de onderzoekers een grotere rol voor het lokale en regionale loonvormingsproces in België als één van de pistes om de regionale werkloosheidsverschillen te verminderen.

STUDIE 2: DE EUROPESE COMMISSIE EN DE INTERNE BELGISCHE ARBEIDSMARKT

Het is eerder uitzonderlijk dat een orgaan van de Europese overheid zich uitspreekt over interne Belgische aangelegenheden. Daarom besteden we bijzondere aandacht aan het hoofdstuk 3.4 "Structurele maatregelen voor groei en competitiviteit" in het document van de Europese Commissie (EC) "Assessment of the 2013 national reform programme and stability programme for Belgium", gepubliceerd op 29.05.13. (Ref.: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/swd2013_belgium_en.pdf)

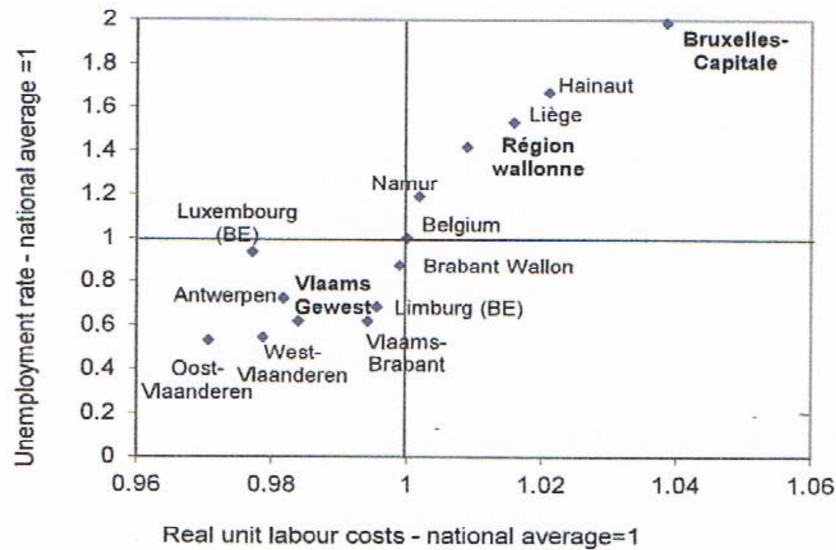
De Europese Commissie (EC) stelt vast dat de Belgische economie blijft kampen met een arbeidskosten competitiviteit: de snelle groei van de lonen tegenover de achtergrond van geringe productiviteitswinst leidde tot een snellere toename van de arbeidskosten per eenheid product dan het Europees gemiddelde. Dat is reeds meerdere jaren het geval.

De Europese Commissie geeft toe dat België reeds stappen heeft gezet om dat probleem op te lossen, doch stelt vast dat die onvoldoende zijn en dat bijkomende meer structurele maatregelen moeten genomen worden.

Doch de Europese Commissie merkt bovendien op dat België geen maatregelen nam om de lonen en de productiviteit op lokaal vlak beter op mekaar af te stemmen. Verder is de Commissie van oordeel dat dit mankement bijdraagt tot de belangrijke en aanhoudende regionale verschillen in werkloosheid die de Belgisch arbeidsmarkt karakteriseren.

De Commissie verduidelijkt haar zienswijze in een grafiek "Regionale werkloosheid en loonkosten per eenheid product".

Graph 3: Regional unemployment and relative unit labour costs

Source: EUROSTAT, Commission services' calculations.

Bron: EC, 29.05.13

In de grafiek worden die parameters ingevuld voor de tien Belgische provincies en voor de drie gewesten. De waarden van beide parameters werden berekend in functie van het nationaal gemiddelde, dat gelijk gesteld werd aan 1.

Daaruit blijkt een duidelijke lineaire correlatie te bestaan tussen de werkloosheid en de loonkosten per eenheid product. Het Vlaams Gewest met de laagste loonkosten per eenheid product heeft het kleinste werkloosheidscijfer, terwijl het Brussels Gewest met de hoogste loonkosten per eenheid product het hoogste werkloosheidscijfer heeft. Het Waals Gewest ligt voor beide parameters tussen genoemde gewesten in.

De Europese Commissie geeft bijgevolg de aanbeveling mee dat het kader van de loononderhandelingen het mogelijk zou maken dat de lonen in België beter de productiviteit op lokaal vlak zouden reflecteren: dat zou de competitiviteit van de bedrijven verbeteren en als gevolg hiervan de werkgelegenheid bevorderen. Dat betekent dat Wallonië met zijn hoge werkloosheidsgraad er nog meer belang bij heeft dan Vlaanderen om zijn loonkosten te verminderen.

Aan dit aspect van de aanbevelingen van de Europese Commissie werd in de Vlaamse pers weinig aandacht gegeven. De krant DE TIJD pikte dat bericht op en gaf toelichting met inbegrip van vermelde grafiek (Kris Van Haver, DT 31.05.13).

Deze studie van de Europese Commissie bevestigt dus de hoger vermelde studie van VIVES.

Algemeen besluit van beide studies

Zowel de studie van VIVES als die van de Europese Commissie tonen een verband aan tussen de regionale werkloosheid en de regionale loonkosten per eenheid product in België: hoe hoger de loonkosten zijn, des te hoger is de werkloosheidsgraad en omgekeerd.

Beide studies geven de aanbeveling mee dat de gewesten een grotere rol zouden krijgen in het loonvormingsproces om de competitiviteit van de bedrijven te verbeteren en de werkgelegenheid te bevorderen.

Dat is vooral in het belang van Wallonië, dat een hogere werkloosheidsgraad heeft dan Vlaanderen. Doch ook Vlaanderen heeft er alle belang bij om zijn stijgende werkloosheid af te remmen en af te bouwen. Wij willen een toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen. Wij willen hen niet zien verdrinken in de hoge kosten van de staatsschuld en van de vergrijzing. De sleutel tot welvaart is werk, en nog eens werk.

Loon- en loonkostenbeleid zijn evenwel een federale bevoegdheid.

We stellen echter vast dat de regering Di Rupo zelfs op federaal vlak onvoldoende inspanningen doet om de loonkostenhandicap van België met de buurlanden te verminderen en al helemaal geen oor heeft naar de vraag om de gewesten in die materie een belangrijke rol te laten spelen.

Na de zesde staatshervorming zullen de gewesten volgens de planning de mogelijkheid krijgen om RSZ-kortingen voor doelgroepen toe te kennen, doch het loonbeleid en het structureel loonkostenbeleid blijven een federale bevoegdheid.

Het Aktiekomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ) eist bijgevolg dat het ganse arbeidsmarktbeleid, met inbegrip van het werkgelegenheidsbeleid, het loon- en loonkostenbeleid evenals de werkloosheidsvergoedingen, naar Vlaanderen en Wallonië overgeheveld worden.

6. Voorstellen voor invulling van een Vlaams beleid

6.1. Voor de gezondheidszorg

Inleiding

De invulling van een Vlaams gezondheidsbeleid zal in eerste instantie bepaald worden door een debat in het Vlaams Parlement met voorafgaande inbreng van de zorgverleners, het sociale middenveld en patiëntenorganisaties. Dat belet niet dat we nu reeds kunnen en moeten nadenken over de grote lijnen van dat beleid onder meer in het licht van de zesde staats hervorming.

Hieronder volgen een aantal suggesties, gebaseerd op het huidige gedrag van Vlaamse artsen, andere gezondheidswerkers en van de Vlaamse bevolking in een nu grotendeels federaal gezondheidsbeleid. Andere suggesties zijn het resultaat van contacten met meerdere artsen en andere gezondheidsexperts over het toekomstig Vlaams gezondheidsbeleid onder meer tijdens symposia over dat onderwerp (1-8). Nog andere aanbevelingen of feiten zijn geïnspireerd door of afkomstig van publicaties in boeken (9-13) of tijdschriften (14-29).

Beleid inzake aanbod van artsen (7, 9, 10, 14)

Het federaal contingenteringsbeleid om het aantal artsen te beperken, met als doel de uitgaven in de gezondheidszorg te drukken en de artsen voldoende ervaring te laten opdoen, is mislukt. Omdat de Vlaamse Gemeenschap voldoende afremde door de invoering van een toelatingsproef vóór de studies geneeskunde, terwijl de Franse Gemeenschap nagenoeg geen beperkende maatregelen nam (7, 9, 10).

In 2009 waren er reeds 39 % meer artsen in de Franse Gemeenschap dan in de Vlaamse (14). Door de verschillende communautaire invulling van de contingentering zal die wanverhouding onvermijdelijk nog toenemen, zodat plaatsen van Vlaamse artsen in Brussel en Vlaanderen zullen ingenomen worden door Franstalige artsen.

Wanneer de organisatie van de gezondheidszorg een bevoegdheid van de gemeenschappen wordt, kan Vlaanderen niet alleen zelf de contingeringsregels bepalen en het instroombeleid van artsen via de eigen universiteiten regelen, doch bovendien de vereiste invoeren dat artsen, die in Vlaanderen werkzaam zijn, het Nederlands goed moeten beheersen.

Preventie (2, 4, 9, 11, 12, 13, 15)

De preventieve gezondheidszorg is wettelijk reeds sinds 1980 een gemeenschapsbevoegdheid, hoewel ze gedeeltelijk gerecupereerd werd en wordt door de federale regering met verspilling van geld en energie, en met politieke spanningen tussen Vlaamse en federale regering, als gevolg.

Vlaanderen heeft de nodige structuren voor preventie uitgebouwd: het Vlaams ministerie van Welzijn en Gezondheid, de Vlaamse Gezondheidsraad, de LOGO'S (lokale organisaties voor gezondheidsoverleg) en een Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie. De Vlaamse Gezondheidsraad verleent adviezen aan de Vlaamse regering. De Vlaamse regering heeft sinds jaren gezondheidsdoelstellingen opgesteld en in 2003 bovendien een preventiedecreet aangenomen. En medische verenigingen binnen de Vlaamse Gemeenschap hebben een efficiënt netwerk (de LOGO'S) uitgebouwd om die doelstellingen te helpen verwezenlijken. Die ondersteunende structuren bestaan nauwelijks of niet in de Franse Gemeenschap.

De Vlaamse preventie is hoogstwaarschijnlijk de reden waarom de Vlamingen gemiddeld 2 à 3 jaar langer leven dan de Walen (4).

Vlaanderen besteedt ook meer energie dan Wallonië aan inenting tegen hepatitis B bij kinderen, tegen meningitis C, tegen het virus van baarmoederhalskanker bij tienermeisjes, alsook aan opsporing van borstkanker met de meest aangepaste technieken.

Door de zesde staatshervorming wordt de preventieve gezondheidszorg voor de tweede maal aan de gemeenschappen toegewezen!

België besteedt slechts 2 % van de totale gezondheidsuitgaven aan preventie en bengelt daarmee in de staartgroep van de Europese Unie (12). Tijd dus om van een kosteneffectieve preventie een prioriteit binnen het gezondheidsbeleid van de Vlaamse regering te maken.

Het wordt een hele uitdaging alle burgers, doch vooral de minst begoeden, te motiveren om die belangrijke hefboom voor een gezonder leven te benutten. Voor de huisarts is in dat project een belangrijke rol weggelegd, want hij staat het kortst bij de mensen.

Voorkomen is nog altijd beter dan genezen.

Echelonnering (1, 9, 12, 15)

De Vlamingen volgen nu reeds, meer dan de Walen, het principe van de echelonnering of de trapsgewijze geneeskunde: eerst naar de huisarts, die eventueel doorverwijst naar de specialist, hetzij op de raadpleging, hetzij op de spoedgevallendienst. De specialist beslist eventueel tot hospitalisatie en bij zeer complexe gevallen van diagnose of behandeling stuurt hij de patiënt door naar een supergespecialiseerde dienst, dikwijls in een universitair ziekenhuis.

Dat blijkt uit de hogere uitgaven per hoofd voor raadplegingen bij de huisarts in Vlaanderen dan in Wallonië. De uitgaven voor raadplegingen bij de specialist

daarentegen zijn hoger in Wallonië dan in Vlaanderen (16). Echelonnering is de meest logische en ook de goedkoopste weg.

Dat de echelonnering meer de regel is in Vlaanderen dan in Wallonië, blijkt ook uit het feit dat het Globaal Medisch Dossier, dat bijgehouden wordt door een vaste huisarts, in Vlaanderen een succes kent dat het dubbele bedraagt van dat in Wallonië (17).

Bovendien is het succes van de zorgtrajecten voor diabetes en nierinsufficiëntie vele malen groter in Vlaanderen dan in Wallonië (18).

Jammer genoeg is de zesde staatshervorming wat het gezondheidsbeleid betreft zowel budgettair als inhoudelijk zeer beperkt gebleven. Maximum 13,4 % van het totale RIZIV-budget werd naar de gemeenschappen overgeheveld (19). Het pakket bevat de reeds vermelde preventie, de organisatie van de eerste lijn met o.a. de huisartsenkringen, de lokale netwerken van gezondheidswerkers, de diensten voor thuiszorg, preventieacties door tandartsen en palliatieve samenwerkingsverbanden. En verder: de residentiële zorg, de geestelijke gezondheidszorg, de hulp aan personen met een handicap, langdurige revalidatie, de bouwkosten van de ziekenhuizen en hun investeringen in zwaar materiaal, de erkenningsnormen van de ziekenhuizen zonder evenwel de programmatie en de financiering, en tenslotte de erkenning van de gezondheidszorgberoepen (12). Doch aan de kern van de RIZIV-uitgaven voor de geneeskundige verzorging, namelijk de diagnose en behandeling, werd niet geraakt.

Wanneer Vlaanderen bevoegd wordt voor de ganse gezondheidszorg, zal het principe van de echelonnering nog verder doorgevoerd worden met minder uitgaven als gevolg. Dat kan gerealiseerd worden met volgende voorstellen:

° een verplicht Globaal Medisch Dossier, dat nu nog facultatief is;

° stimuli om het huisartsenberoep attractiever te maken: financiële stimuli, ondersteuning van de huisarts door een verplegende en een administratief medewerker, extra financiële steun voor huisartsengroepspraktijken, die de bestaande Impulseo-projecten versterken;

° stimuleren van samenwerking tussen de huisarts en bijkomende gezondheidswerkers in de eerste lijn: de apotheker, de tandarts, de kinesitherapeut, de diëtist, de ergotherapeut, de psycholoog, de thuisverpleegkundige (12);

° instellen of opdrijven van het remgeld voor de spoedgevallendienst, die nu overbelast wordt door aandoeningen die bij de huisarts thuis horen (13);

° taakafspraken tussen de ziekenhuizen zodat elk ziekenhuis niet alle aandoeningen behandelt.

Curatieve voorkeursectoren (9, 20-25)

Het is een sinds decennia gekend feit dat Wallonië per hoofd meer geld spendeert dan Vlaanderen in sectoren zoals beeldvorming, klinische biologie (20), radiotherapie en nucleaire geneeskunde (21), geneesmiddelen in de publieke apotheken (20) en kinesitherapie (22).

Doch Vlaanderen heeft ook voorkeursectoren: voor thuisverpleging (23) en psychiatrische verzorging (24) geeft Vlaanderen duidelijk meer geld uit dan Wallonië. Dat is eveneens het geval voor daghospitaalatie (25).

Wanneer Vlaanderen bevoegd zal zijn voor de ganse gezondheidszorg, zullen de huidige voorkeursectoren sterker gestimuleerd kunnen worden.

De Vlaamse regering is er zich nu reeds van bewust dat de verdere uitbouw van rusthuisbedden, om aan de vergrijzing tegemoet te komen, financieel moeilijk haalbaar is en dat een uitbreiding van de mantelzorg bovendien een betere oplossing is. Dat zal tegelijk de nood aan thuisverpleging doen toenemen.

De daghospitalisatie voor kleine heelkundige ingrepen en voor kortdurende behandelingen zal in de toekomstige Vlaamse gezondheidszorg eveneens gestimuleerd worden.

Invaliden- en beroepsziekenbeleid (26-29)

Zowel het aantal invaliden (26) als de RIZIV-uitkeringen voor invaliditeit per bevolkingseenheid (27) zijn in Vlaanderen duidelijk kleiner dan in Wallonië. Daarvoor zijn meerdere verklaringen mogelijk: ofwel zijn er minder invaliden in Vlaanderen, ofwel krijgen minder personen in Vlaanderen dat statuut toebedeeld door strengere toepassing van de criteria.

Hoe dan ook stellen we vast dat in Vlaanderen sinds 2011 een reactivatieprogramma is opgezet om invaliden - waar mogelijk - terug aan een job te helpen (28).

Het verschil tussen het aantal beroepszieken per bevolkingseenheid in Vlaanderen en Wallonië is nog veel groter dan het Waals-Vlaams verschil in het aantal invaliden (29). Ook hier kan dezelfde vraag gesteld worden naar de verklaring van dat fenomeen.

In een Vlaams gezondheidsbeleid zullen de huidige criteria voor bepaling van de graad van invaliditeit en beroepsziekte gehandhaafd worden.

Bovendien zullen reactivatieprogramma's om - waar mogelijk - invaliden en beroepszieken, eventueel in beperkte mate, terug in het arbeidscircuit op te nemen, gemakkelijker gerealiseerd worden.

Bijkomende aanbevelingen

In het slotwoord van zijn boek "De prijs van uw gezondheid" stelt Prof. Lieven Annemans dat het doel van de gezondheidszorg is om met het beschikbare geld zoveel mogelijk gezondheid te winnen. En als vereisten om dat doel te bereiken pleit hij voor een systeem dat duurzaam is in de zin dat het betaalbaar moet blijven met de gemeenschappelijke middelen, voor een systeem dat sociaal rechtvaardig is in de zin dat het voor iedereen betaalbaar moet blijven, en voor een systeem dat kwaliteitsvol is (12). Kwaliteitsvol betekent onder meer efficiënt.

Voor de invulling van deze vereisten in de toekomstige Vlaamse gezondheidszorg legden wij ons oor te luisteren bij vele hoger vermelde artsen en andere gezondheidsexperts (1-13).

Efficiëntie betekent dat de Vlaamse regering op basis van aanbevelingen van experts in de gezondheidszorg, waarover debat gevoerd wordt in het Vlaams Parlement, *gezondheidsdoelstellingen* formuleert; bij het opstellen van die aanbevelingen zullen vermelde experts informatie verzamelen bij organisaties van artsen, van andere gezondheidswerkers en van patiënten.

Efficiëntie betekent ook dat de gezondheidszorg *kosteneffectief* moet zijn: dat is de meetbare verhouding tussen de prijs van een diagnose of behandeling en de opgeleverde gezondheidswinst (12).

Een algemeen criterium voor *kwaliteit* is dat het effect van een diagnose of behandeling op de gezondheid *wetenschappelijk moet bewezen zijn*.

Een belangrijke stap voorwaarts is het gebruik van *elektronische technieken* in de gezondheidszorg met als eerste toepassing het elektronisch patiëntendossier, dat de communicatie tussen zorgverstrekkers zal verbeteren en zal toelaten sneller en meer uitgebreide epidemiologische studies uit te voeren; dat vereist vanzelfsprekend sluitende garanties voor de privacy van de patiënt. Een andere elektronische toepassing is de telegeneeskunde, waarbij bvb. medische beeldvorming op afstand kan bekeken en geïnterpreteerd worden, en medische parameters zoals het hartritme op afstand kunnen gevolgd worden (10-12).

Bovendien moet de gezondheidszorg naar de toekomst toe *betaalbaar* blijven, zowel in het licht van de toenemende vergrijzing met stijgende gezondheidskosten, als in het licht van nieuwe medische technieken.

Bijgevolg zullen alle actoren in de gezondheidszorg hun verantwoordelijkheid moeten opnemen om overconsumptie te voorkomen: de artsen, de ziekenhuizen, de geneesmiddelenindustrie, en de patiënten.

Een uitsluitende verloning van de artsen per prestatie houdt het gevaar van overconsumptie in; anderzijds is de betaling per prestatie een stimulus voor hoge inzet die lange wachtlijsten voorkomt. Daarom wordt gedacht aan een *gemengd artsenhonorarium*: deels per prestatie en deels forfaitair, waarbij kwaliteit van de zorg beloond wordt (12, 13).

Nu worden de ziekenhuizen gedeeltelijk gefinancierd door afdrachten van de artsenhonoraria: dat stimuleert overconsumptie. Een betere oplossing ware een *scheiding* tussen de *artsenhonoraria* en het door de overheid voorziene *ziekenhuisbudget*, waarbij dit laatste opgetrokken wordt (13).

De *ziekenfondsen* hebben een belangrijke rol in de adviesverlening aan hun leden en in de terugbetaling van de gelden van het RIZIV. Er is echter terechte kritiek op sommige bijkomende aanbiedingen die nog nauwelijks met bevordering van de gezondheid te maken hebben. Als medeverantwoordelijken van de overheid voor een goed beheer van de overheidsmiddelen en door mee te beslissen in de regelgeving van de gezondheidszorg is het bovendien niet gezond dat sommige ziekenfondsen bvb. ook apotheken uitbaten en dat leden van sommige ziekenfondsen zetelen in het bestuur van ziekenhuizen, zoals vooropgesteld door Dr. Louis Ide (13) en Prof. Leo Neels (8).

De *patiënten* krijgen via patiëntenverenigingen terecht meer inspraak in de gezondheidszorg, doch zij moeten ook geresponsabiliseerd worden in verband met overconsumptie. Sommige patiënten lopen van de ene arts naar de andere wanneer een eerste advies hen niet zint, met een vermenigvuldiging van onderzoeken als gevolg. Anderen wisselen van arts voor het bekomen van een onterecht attest voor werkonbekwaamheid. Een gedeeld elektronisch medisch dossier kan dergelijke misbruiken voorkomen, doch in de eerste plaats moet elke burger opgevoed worden tot verantwoordelijkheid (12-13).

Tenslotte moet de gezondheidszorg *sociaal rechtvaardig* zijn en blijven.

Het vooropstellen van die vereiste is niet overbodig in het licht van de stijgende gezondheidsuitgaven door de vergrijzing en de nieuwe technologieën. Want wanneer de overheid in geldnood komt om die uitgaven te financieren, dreigt een duale geneeskunde te ontstaan met onderconsumptie door de minst begoeden.

Het is juist dat er reeds opvangmechanismen bestaan om de zwaarste noden van de mensen in armoede te lenigen, zoals de *regeling van de derde betaler*, waarbij voor een aantal verstrekkingen enkel het remgeld wordt betaald, de *maximumfactuur*, waarbij alle medische kosten boven een bepaald plafond in de loop van een jaar worden terugbetaald, en de *verhoogde tegemoetkoming* (het vroegere *Omniostatuut*), waarbij door gezinnen met een laag inkomen minder remgeld betaald wordt voor geneeskundige verzorging.

Prof. Yvo Nuyens stelde tijdens een symposium van het Verbond van Vlaamse Medisch-Wetenschappelijke Verenigingen (VVMV) en het Vlaams Geneeskundigenverbond (VGV) over "Armoede en gezondheid in Vlaanderen" in oktober 2010 een aantal bijkomende maatregelen voor (6):

- ° *verhogen van de toegankelijkheid van de eerstelijnsgezondheidszorg voor mensen in armoede onder meer door een veralgemeende toepassing van de regeling van de derde betaler voor de eerstelijnszorg;*
- ° *automatische toekenning van maximumfactuur, verhoogde tegemoetkoming en regeling van de derde betaler aan wie er recht op heeft;*
- ° *ondersteuning van organisaties van chronische patiënten;*
- ° *de Vlaamse overheid er van overtuigen om van sociale ongelijkheid in gezondheid een zevende gezondheidsdoelstelling te maken;*
- ° *stimuleren van het onderzoek over sociale ongelijkheid en gezondheid.*

De algemene teneur tijdens bovenvermeld symposium was: versterk de eerste lijn, want die staat het kortst bij de minst begoeden.

Bibliografie

1. Verslag symposium Vlaams Geneeskundigenverbond "Welke geneeskunde willen wij in Vlaanderen?" op 23 juni 2001 te Brussel, met bijdragen van Chris Geens, Robrecht Vermeulen, Robrecht Van Hee, Raymond Lenaerts, Robert de Beule, Jan Van Meirhaeghe en Eric Ponette: Periodiek VGV, sep-okt 2001 (www.vgv.be)
2. Verslag symposium Vlaams Geneeskundigenverbond "Integratie van preventieve en curatieve geneeskunde - Naar een Vlaams gezondheidsbeleid" op 14 september 2002 te Brussel, met bijdragen van Bart Garmyn, Dirk Dewolf, Guy Tegenbos, Milan Roex, Joost Rampelberg, Luc Crevits, Chris Geens, Robrecht Vermeulen, Robert de Beule en Jan Van Meirhaeghe: Periodiek VGV, sep-okt 2002 (www.vgv.be)
3. Verslag symposium Vlaams Geneeskundigenverbond "Gezonde gezondheidszorg in een gezonde economie - De economische aspecten van de Vlaamse gezondheidszorg" op 8 mei 2004 te Brussel, met bijdragen van Jan Peers, Roger Dillemans, Sonja Teughels, Wivina Demeester, Chris Geens, Louis Ide, Jos De Smedt, Dirk Dewolf, Robrecht Vermeulen, Bart Garmyn en Jan Van Meirhaeghe: Periodiek VGV, sep-okt 2004 (www.vgv.be)
4. Verslag symposium Verbond van Vlaamse Medisch-Wetenschappelijke Verenigingen en Vlaams Geneeskundigenverbond "25 jaar Vlaamse gezondheidszorg - Preventie is samenzorg" op 18 maart 2006 te Brussel, met bijdragen van Eric Ponette, Stephan Van den Broucke, Inge Vervotte, Bart Garmyn, L. Martens, J. Vanobbergen, Veerle Stevens, Geert Top, Jan Heyrman, Leo Pas en Chris Geens: Periodiek VGV, december 2006 (www.vgv.be)
5. Verslag symposium Vlaams Geneeskundigenverbond "Naar een blauwdruk voor een Vlaamse gezondheidszorg - Leren uit buitenlandse ervaringen" op 18 oktober 2008 te Brussel, met bijdragen van Patrick Verheyen, Gregory Marchildon (Canada), Karsten Vrangbaek (Denemarken), Lieven Annemans, Guy Tegenbos en Jan Van Meirhaeghe: Periodiek VGV, april 2009 (www.vgv.be)
6. Verslag symposium Vlaams Geneeskundigenverbond en Verbond van Vlaamse Medisch-Wetenschappelijke Verenigingen "Armoede en gezondheidszorg in Vlaanderen" op 23 oktober 2010 te Brussel, met bijdragen van Chris Geens, Luc Bonneux, Jan Vranken, Jo Vandeurzen, Dirk Dewolf, Geert Dom, Geert Debruyne, Bart Garmyn, Johan Van Calster, Frie Niesten, Ann Eeckhout, Caroline Verlinde, Leen Vermeulen, Guy Tegenbos, Jan Van Meirhaeghe, Yvo Nuyens en Jan Dockx, Periodiek VGV, jul-aug-sep 2011 (www.vgv.be)
7. Verslag symposium Vlaams Geneeskundigenverbond "Contigentering: zegen of vloek?" op 13 oktober 2012 te Brussel, met bijdragen van Albert Baert, Bernard Himpens, Louis Ide, Renaat Peleman, Robrecht Vermeulen, Peter Degadt, Paul Van Royen, Brigitte Velkeniers, Marc Moens, Bart Garmyn en Jan Dockx: Periodiek VGV, jan-feb-maa 2013 (www.vgv.be)

9. Debat Vlaams Geneeskundigenverbond "Pro en contra medische digitale communicatie in de toekomstige rol van de ziekenfondsen en E-Health" op 22 februari 2014 te Antwerpen, met bijdragen van Lieve Van Ermen, Jürgen Constandt, Leo Neels, Frank Robben, Marc Moens, Jan Peers, Jo De Cock, Rik Van Cauwelaert en Chris Geens: Periodiek VGV, apr-mei-jun 2014 (in druk)
10. Louis Ide: Lof der gezondheid - Diagnose van het terminaal Belgisch gezondheidsbeleid, Roularta Books 2006
11. Louis Ide: Lof der gezondheid - Van apologie tot utopie?, Pelckmans 2012
1. 11.Yvo Nuyens en Jos Mertens: Welzijnsgids: Preventie en gezondheid in Vlaanderen doorgeïllustreerd, Kluwer 2012
12. Lieven Annemans: De prijs van uw gezondheid - Is onze gezondheid in gevaar?, Lannoo Campus 2014
13. Louis Ide: Lof der gezondheid - Voorschrift voor een zieke gezondheidszorg, in druk
14. Baert A.: Contingentering aantal artsen vanuit een Vlaams perspectief, Periodiek VGV, okt-nov-dec 2011 (www.vgv.be)
15. Ponette E., Garmyn B., en Vermeulen R.: Communautarisering van de gezondheidszorg is noodzakelijk voor een goed gezondheidsbeleid, Periodiek VGV, okt-nov-dec 2010 (www.vgv.be)
16. Van de Voorde D.: Taalgrens meer dan ooit zorggrens, Periodiek VGV, okt-nov-dec 2008 (www.vgv.be)
17. Selleslagh P.: Dekkingsgraad van Globaal Medisch Dossier in de drie gewesten, Artsenkrant, 25.02.11
18. Ponette E.: Zorgtrajecten, Periodiek VGV, okt-nov-dec 2011 (www.vgv.be)
19. Ponette E.: Het communautair akkoord Di Rupo, Periodiek VGV, okt-nov-dec 2011 (www.vgv.be)
20. RIZIV-studie over de gewestelijke uitgaven voor beeldvorming, klinische biologie en geneesmiddelen in de publieke officina in 2009, 18.07.12
21. CM-studie over de gewestelijke uitgaven voor radiotherapie en nucleaire geneeskunde in 2003, juni 2005
22. RIZIV-studie over de gewestelijke uitgaven voor kinesitherapie in 2007, De Standaard 09.06.08
23. Ponette E. Thuiszorg in de drie gewesten, Periodiek VGV, apr-mei-jun 2010 (www.vgv.be)

24. RIZIV-studie over de gewestelijke uitgaven in psychiatrische instellingen in 2009, 18.07.12
25. Ponette E.: Dagziekenhuis in de drie gewesten in 2011, Periodiek VGV, apr-mei-jun 2014 (in druk)
26. Ponette E.: Invaliden in de drie gewesten, Periodiek VGV, jan-feb-maa 2009 (www.vgv.be)
27. Deweerdt H., Celen G., Ponette E. en Stoffelen E.: Transfers in de sociale sector 2003 - 2007, AK-VSZ, februari 2010 (www.akvsz.org)
28. Van de Voorde D.: Activering langdurig zieken, Periodiek VGV, apr-mei-jun 2011 (www.vgv.be)
29. Ponette E.: Beroepszieken in de drie gewesten, Periodiek VGV, jan-feb-maa 2009 (www.vgv.be)

6.2. Voor de gezinsbijslagen

Bevoegdheid

Het gezinsbeleid is een persoonsgebonden materie bij uitstek en behoort bijgevolg uitsluitend tot de bevoegdheden van de gemeenschappen. Met de 6de staatshervorming wordt dit grondwettelijke principe met de voeten getreden.

In Brussel is het immers niet meer de Vlaamse Gemeenschap die bevoegd zal zijn, maar wel de Gemeenschappelijke GemeenschapsCommissie (GGC).

Bijgevolg kan een Brussels ketje een andere kinderbijslag krijgen dan een Vlaamse jongen of meisje.

Uitgangspunt

De bevoegdheidsoverdracht is een ideale gelegenheid om de kinderbijslagen en het kraamgeld sterk te vereenvoudigen. De rechten horen losgekoppeld te worden van de professionele status van de ouders. Het recht op kinderbijslag is onvoorwaardelijk tot 18 jaar voor elk kind en voorwaardelijk vanaf 18 jaar in het geval van studie- of beroepsinschakelingstijd. Dit recht moet opgenomen worden in de Grondwet.

Financiering

Idealiter zorgen de gemeenschappen zelf voor de financiering via algemene middelen. Op dit ogenblik voorziet men dat de federale overheid de gemeenschappen op basis van dotaties zal financieren.

Doelstellingen voor een Vlaamse kinderbijslag

- Kinderbijslagen moeten in de mate van het mogelijke de effectieve kosten compenseren. De Gezinsbond berekende dit op ca. 158 euro per kind, aangevuld met leeftijdstoelagen (€ 46 vanaf 6 jaar; € 92 vanaf 12 jaar; € 142 vanaf 18 jaar). Concreet voorstel: € 150 - € 200 - € 250 - € 300 per kind.
- De Vlaamse kinderbijslag maakt best geen onderscheid meer volgens de rang van het kind, al pleiten wij wel voor sociale correcties, zoals bv. bij gehandicapte kinderen, pleegkinderen of (half)wezen of kinderen in armoede.
- Ter stimulering van het geboortecijfer lijkt ons een extra maandelijkse kinderbijslag voor gezinnen met ten minste drie kinderen wenselijk.
- Het kraamgeld zou best één vast bedrag worden (opgetrokken tot het niveau van het eerste kind).
- Het is aangewezen om het bedrag van de schoolpremie, de geplande Vlaamse kindpremie in het systeem van gezinsbijslagen te integreren en alle noodzakelijke onderwijskosten voor gezinnen effectief gratis te maken.

6.3. Voor een Vlaams werklozen- en werkloosheidsvergoedingsbeleid

Inleiding

Na de zesde staatshervorming zullen op gebied van het arbeidsbeleid een aantal bevoegdheden naar de Gemeenschappen en Gewesten worden overgedragen. Het is echter duidelijk dat de voogdij over deze materies federaal blijft. De normering, het arbeidsrecht, het loonbeleid alsmede het sociale overleg en de collectieve arbeidsovereenkomsten blijven federaal en bovendien onderworpen aan tal van voorwaarden. En vooral : de werkloosheidsvergoedingen blijven een federale bevoegdheid.

We overlopen hier de voornaamste overdrachten van bevoegdheden die in principe in voege treden vanaf 1 januari 2015.

- Beschikbaarheid van de werklozen : de Gewesten worden bevoegd voor de controle op de beschikbaarheid van de werklozen. Indien nodig kunnen zij ook sancties opleggen. (voorheen bevoegdheid van de RVA).
- Voortaan bepalen de Gewesten autonoom welke studies en beroepsopleidingen een uitkeringsgerechtigde werkloze met behoud van zijn uitkering kan aanvatten. De Gewesten bepalen ook welke werkzoekenden voor de maatregelen in aanmerking komen, echter na advies van de federale overheid die eveneens een uitgavenenveloppe vastlegt.
- Het doelgroepenbeleid wordt overgeheveld naar de Gewesten, alsmede de activering van de werkloosheidsuitkeringen en de vermindering van de sociale bijdragen voor deze doelgroepen.
Belangrijke uitzondering echter : de structurele RSZ-verminderingen, *bepaalde* verminderingen van de sociale bijdragen alsmede de vrijstelling van het doorstorten van de bedrijfsvoorheffing blijven federaal. Een bron dus voor toekomstige conflicten. De budgetten voor het doelgroepenbeleid worden volledig overgeheveld naar de gewesten maar de administratieve en financiële uitwerking van die beslissingen zal evenwel via de federale organen gebeuren. Dus ook hier weer een bron van toekomstige conflicten.
- De dienstencheques worden geregionaliseerd met in achtneming van het arbeidsrecht.
- De Arbeidsbemiddeling : de gewesten worden bevoegd voor de programma's voor de begeleiding van de leefloners om deze opnieuw te integreren in de arbeidsmarkt. De PWA's (plaatselijke werkagentschappen) worden overgeheveld maar hun middelen worden beperkt tot het huidige aantal gerechtigden per gewest.

Vlaamse invulling van het werklozenbeleid

Het AK-VSZ had natuurlijk liever een staatshervorming gezien met veel ruimere financiële autonomie en op basis van een veel ruimere eigen fiscaliteit. Dit is dus geenszins het geval. Maar het is wel zo dat er een niet te verwaarlozen overheveling van bevoegdheden zal worden doorgevoerd die zal toelaten eigen accenten te leggen en de efficiëntie van de diensten te verhogen. Vlaanderen moet hiervan maximaal gebruikmaken in de toekomst. De onbetwiste voogdij van de federale wetgeving en het financiële dotatie-systeem zal veel fundamentele veranderingen echter in de weg staan en dit gedurende minstens 10 jaar. Bovendien zijn alle beslissingen afhankelijk

van de debatten van het Vlaamse Parlement en hun compatibiliteit met de federale wetten. En niet te vergeten : de federale overheid blijft bevoegd voor de werkloosheidsvergoedingen.

Basisprincipes van een Vlaams werkloosheidsvergoedingenbeleid

1. Zoveel mogelijk mensen moeten in het arbeidscircuit worden gebracht en gehouden. Dit is de beste verzekering voor een gezond financieel beleid want de sociale zekerheid wordt hoofdzakelijk gefinancierd door arbeid.
2. Solidariteit voor wie zijn/haar job verliest, maar responsabilisering van de werkloze om terug aan de slag te gaan.

De belangrijkste te overwegen maatregelen

- De werkloosheidsuitkering bij het begin verhogen (tov het huidige niveau) maar beperken in tijd. De duur van deze periode moet afhankelijk worden gemaakt van de voorafgaande bijdragen aan de SZ. In deze periode moet de werkloze zich intensief laten bijstaan door de VDAB die zal zorgen voor de passende studies of opleiding.
De in de tijd beperkte werkloosheid beschouwen we dus als een inkomenverzekering in afwachting van de reïntegratie op de arbeidsmarkt en niet langer als een verworven recht op basis van een eerdere arbeidsovereenkomst.
- Het bedrag van de werkloosheidsvergoeding moet degressief zijn in de tijd en na zekere tijd, voor de werkbekwamen, worden gestopt. Dit laatste als ultieme stimulus voor het zoeken naar een nieuwe job.
- Diegenen die na alle pogingen en stimuli toch niet terug in het arbeidscircuit geraken, komen in de tweede fase met een lagere forfaitaire activeringsuitkering en een aangepaste opleiding en begeleiding naar nieuw werk. Deze uitkering is beperkt tot 1 jaar of de duur van de opleiding. Nadien wordt ze omgezet in sociale bijstand waarbij de werklozen een leefloon ontvangen dat opgetrokken wordt tot de armoedegrens zoals gedefinieerd door Europa.
- In deze laatste fase stellen we voor om het recht tot sociale bijstand te koppelen aan de plicht om gemeenschapstaken te verrichten.
- Het misbruiken van de sociale zekerheid , op één of ander wijze, b.v. door werkweigering moet worden gesanctioneerd.
- De huidige definitie van " afstand tot het werk " zijnde 60 km, moet worden verruimd teneinde de mobiliteit van de arbeid te verhogen. M.a.w . de werkloze moet na verloop van tijd een nieuwe job aanvaarden ook als die verder verwijderd is van zijn woonplaats.
- Het huidige federale ontslagrecht is vaak ongunstig voor de, vaak oudere, werknemers. We moeten trachten de wetten hieromtrent te wijzigen en we moeten, in het kader van de overgedragen bevoegdheden, de begeleiding (individueel of collectief) intensifiëren.
- Drastische verlaging op de lasten op arbeid, vooral voor de laagste lonen.

6.4. Voor een Vlaams pensioenbeleid

Inleiding

Het AK-VSZ is van oordeel dat het huidige Belgische pensioenbeleid niet meer voldoet aan hetgeen een moderne samenleving ervan verwacht, namelijk : de gepensioneerde een inkomen waarborgen zodanig dat hij niet ten laste valt van de samenleving en hem de vroeger verworven levensstandaard zoveel mogelijk gegarandeerd wordt. Dit alles wordt idealiter gefinancierd door eigen bijdragen en tevens door de overheid bij middel van o.a. fiscale stimuli.

De fundamentele veranderingen in de maatschappij, als daar zijn de veroudering van de bevolking (vooral in Vlaanderen) en de sensationele verhoging van de gemiddelde levensduur hebben er toe geleid dat het systeem onbetaalbaar dreigt te worden. Daarenboven blijkt uit diverse studies dat het systeem grote inkomensongelijkheid (Matheus effect) en voor bepaalde bevolkingsgroepen zelfs armoede heeft gecreëerd .

Het huidige pensioenbeleid is een bevoegdheid van de federale autoriteiten. De voornaamste wijziging die de zesde staatshervorming op dit domein heeft doorgevoerd, is 8,5 % van de pensioenlasten van de regionale ambtenaren in de toekomst door te schuiven naar de gewesten! Alle aanpassingen aan het systeem in de richting van een echt Vlaams pensioenbeleid in de visie van het AK-VSZ zullen dus onvermijdelijk moeten gebeuren in overleg en akkoord met de federale autoriteiten en de regionale instellingen, wat in dit vergrendelde land zeker niet evident is. Gezien de financiële toestand van het land , o.a. door de dringende noodzaak tot besparingen , is een dergelijke evolutie in de nabije toekomst zeker niet uit te sluiten. Zulke evolutie moet natuurlijk gepaard gaan met een fundamentele wijziging van de huidige Bijzondere Financieringswet (BFW). Zo niet loopt Vlaanderen het risico, omwille van de mateloze transfers en de veroudering van de bevolking , zijn financiële toestand dramatisch te zien verslechteren.

Basisprincipes van een Vlaamse invulling van het pensioenbeleid

1. Het huidige pensioensysteem bestaat uit drie pijlers, die ook in de toekomst de basis zullen vormen van een Vlaams pensioenbeleid.
 - De eerste pijler is het wettelijk pensioen. De uitbetaalde bedragen liggen in dit land, in vergelijking met de ons omringende landen (zeker Nederland), aan de lage kant . Het Belgische systeem is structureel zonder financiële reserves wat, gezien het repartitiestelsel van de eerste pijler (waarin de huidige actieven betalen voor de huidige gepensioneerden) en de veroudering , een zware hypotheek legt op de volgende generaties.
 - De tweede pijler, aanvullend pensioen genaamd, bestaat er in dat, op een of andere wijze, werkgever en werknemer samen bijdragen voor een bijkomend pensioen (collectieve kapitalisatie). Vroeger was dit aanvullend pensioen meestal voorbehouden voor kaderleden en bedienden maar de jongste jaren kwam dit ook binnen het bereik van de arbeiders, zeker na het recente wegwerken van het onderscheid. Dit systeem kent momenteel een spectaculaire groei.

- De derde pijler is het individueel pensioensparen (individuele kapitalisatie) waaraan momenteel zowat 2.7 miljoen landgenoten participeren. Voor sommige organisaties behoort dit eerder tot het spaarwezen en eigenlijk niet tot het domein van het pensioenbeleid. Dit is echter niet het standpunt van het AK-VSZ.
2. Solidariteit en responsabilisering vormen de sporen, zoals voor een Vlaams werkloosheidsvergoedingsbeleid , van een rechtvaardig en correct Vlaams pensioenbeleid.
- Solidariteit door een beter evenwicht tussen uitkeringen en bijdragen en responsabilisering door een verdere uitbouw van de tweede en derde pensioenpijlers, die in tegenstelling tot de eerste pijler niet op " repartitie" doch op kapitalisatie berusten.

Te overwegen maatregelen en aanpassingen

- Optrekken van het minimum wettelijk pensioen (eerste pijler), dit in het kader van de armoedebestrijding. Het optrekken van het alleenstaanden pensioen tot over de armoedegrens is , volgens de berekeningen van Prof.Jozef Berghman (KU Leuven), financieel waarschijnlijk niet haalbaar (geraamd op 1.7 miljard €). Een eventueel alternatief zou zijn, het inkomen van de gepensioneerde koppels te verhogen tot boven de armoedegrens . In dit geval zou een budget van 900 miljoen € volstaan.
- Verschillen tussen de bestaande pensioenstelsels van de eerste pijler : bedienden, arbeiders, ambtenaren en zelfstandigen, wegwerken.
- Uitbreiding van de tweede pensioenpijler naar zoveel mogelijk sectoren in samenwerking met de organisaties van de werkgevers.
- Stimuleren van de derde pensioenpijler door minstens de huidige fiscale aftrek te behouden en indien mogelijk te verhogen.
- De pensioenleeftijd op 65 jaar behouden, met een volledige loopbaan vastgesteld op 45 jaren. Verder werken na 65 en een verkorting van de volledige loopbaan voor zware beroepen moet worden voorzien.
- Een einde stellen aan het systeem van " gelijkgestelde periodes " met inbegrip van de gelijkstelling van zeer lange langdurige werkloosheid. Dienstplicht, zwangerschaps- en ouderschapverlof worden nog wel opgenomen in de " gelijkgestelde periodes ". Ook moet het mogelijk worden de studiejaren vanaf 20 jaar, mits een bijdrage, te regulariseren, en dit tot de leeftijd van 55 jaar.

7. Europa en de Vlaamse sociale zekerheid

De Deense socioloog Esping-Andersen maakte een onderscheid in drie types verzorgingsstaten. Later werden hier nog twee types toegevoegd. Nederland wordt beschouwd als een mengvorm: gericht op corporatisme in West-Europa en op democratisch-socialisme in Noord-Europa.

- **Sociaal-democratisch/Scandinavisch**
Dit type kent een uitgebreid stelsel van sociale zekerheid met relatief hoge, vrij algemeen toegankelijke uitkeringen. De burgers betalen veel premies en belastingen, met als gevolg dat er goede regelingen voor ouderschapsverlof en een hoge arbeidsmarktparticipatie is, ook voor vrouwen. Onder andere te vinden in Denemarken, Finland en Zweden.
- **Corporatistisch/continentaal**
Dit type heeft een hoog voorzieningsniveau, maar de toekenning van rechten is selectiever. Werkgevers - en werknemersorganisaties spelen een belangrijke rol. De rol van de overheid op de arbeidsmarkt is beperkt. Relatief weinig vrouwen en oudere mannen hebben een job. Werknemers zijn goed tegen ontslag beschermd. Onder andere te vinden in Frankrijk, België, Duitsland, Luxemburg en Oostenrijk.
- **Liberaal/angelsaksisch**
Het niveau van sociale voorzieningen ligt veel lager, en uitkeringen zijn moeilijker te verkrijgen. bovendien zijn de uitkeringspercentages lager en korter. De overheid bemoeit zich weinig met de zorgtaken en trekt daar weinig geld voor uit. Onder andere te vinden in de Verenigde Staten, Het Verenigd Koninkrijk, Canada, Australië en Ierland.
- **Mediteraan**
Dit type heeft relatief ruime voorzieningen voor werkenden. De pensioenen zijn erg hoog, maar er is een lagere sociale zekerheid. De arbeidsparticipatie voor vrouwen is laag en voor niet-werkenden zijn weinig sociale voorzieningen beschikbaar. Onder andere te vinden in Spanje, Griekenland, Portugal en Italië.
- **Nieuwe lidstaten**
Dit is een combinatie van liberale en corporatistische types verzorgingsstaten. Er is een laag peil van voorzieningen, de pensioenen liggen ietwat laag, en er is een relatief lage sociale zekerheid. Dit type is zo genoemd omdat het aanwezig is in de nieuwe lidstaten van de Europese Unie. Onder andere te vinden in Hongarije, Polen, Tsjechië en Slowakije.

Uit het voorgaande kunnen we concluderen dat het geen eenvoudige taak is om te antwoorden op de vraag : zou het beter zijn een sociale zekerheid te organiseren op Europees niveau?

Zelfs antwoorden op de vraag: is een Europese sociale zekerheid nodig, en zo ja , is ze überhaupt haalbaar? Is niet eenvoudig.

Als we de Vlaamse sociale zekerheid in Europees perspectief willen analyseren moet er eerst aan de belangrijke voorwaarde voldaan worden: Vlaanderen moet een volwaardige staat zijn in Europa of minstens medebeslissingsrechten hebben in de dossiers van de Europese sociale zekerheid. Zelfs als Vlaanderen in het federale België een eigen sociale zekerheid uitbouwt, kan de Europese Unie daar geen bezwaren tegen hebben. Zoals professor Danny Pieters het reeds stelde in de VIVES monografie van 2010 " de Europese Unie tegen een Vlaamse Sociale Zekerheid? " : Het Europees recht erkent het recht van elke lidstaat van de Europese Unie om zijn sociale zekerheid naar eigen inzicht te organiseren, met inbegrip van de mogelijkheid dit te doen op basis van het woonplaatsbeginsel en of met een defederalisering van sociale zekerheidsbevoegdheden naar de deelstaten.

Vooreerst dient vermeld te worden dat er reeds een coördinatie bestaat van sociale zekerheidsstelsels, met name inzake de sociale zekerheid bij EU- burgers die elders gaan wonen, werken en/of om te gaan reizen. Er is sinds 1 mei 2010 immers een EU-richtlijn van kracht waarmee het voor werknemers, werkzoekenden en gepensioneerden makkelijker wordt zich elders in de EU te vestigen zonder dat socialezekerheidsrechten verloren gaan, zoals bijvoorbeeld een betere afstemming van pensioenen.

Nu de Europese monetaire unie een feit is, is het bijna ondenkbaar in de huidige stand van zaken dat het SZ-beleid in al deze lidstaten volledig zal gelijkgeschakeld worden. Daaromtrent schreef prof. Lode Van Outrive reeds in de Standaard van 26.12.1991: ' Het is geenszins de bedoeling een doorgedreven harmonisatie van de sociale zekerheid in de Europese Gemeenschap voor te stellen. Dit is onmogelijk en waarschijnlijk onwenselijk. Ook gewezen Vlaams minister Johan Sauwens (2001) en columnist Paul Goossens (2008) spraken in dezelfde zin.

Wat kunnen we in de toekomst verwachten?

Geleidelijk zal er wel een zekere harmonisering van de grote principes van de sociale wetgeving ontstaan. Op dat ogenblik is het onontbeerlijk dat een akkoord bereikt wordt over richtlijnen om in elke lidstaat een bepaald minimumprocent van het Bruto binnenlands product te besteden aan de SZ. I

Ook kan een interstatelijke financiële solidariteit onder vorm van een goed uitgekiend solidariteitsfonds georganiseerd worden, waarop armere lidstaten beroep kunnen doen onder strikte vooraf te bepalen voorwaarden.

Om een pertinent voorbeeld te geven; de totale interregionale solidariteit van Vlaanderen in België bedraagt 2,1% van het bbp, in Duitsland is dat 1,5%, in Zwitserland 0,60 % en in Canada 0,77 % .

Zoals hierboven reeds vermeld moet Vlaanderen in dat verband mee kunnen onderhandelen en beslissen, zowel als (tijdelijke) deelstaat van België als in functie van lidstaat van Europa.

Concreet betekent dit dat Vlaanderen rechtstreeks meespreekt over de toekomstige Europese harmonisatie van de grote principes van de sociale wetgeving en van de interstatelijke financiële solidariteit. Deze uitbouw van een sociaal Europa impliceert duidelijke afspraken over minimumlonen, inkomensvervangende uitkeringen en over normen op gebied van sociale bescherming van de werknemers.

Bovendien moet het duidelijk zijn dat de uitwerking van een Europees solidariteitsmechanisme iedereen in staat moet stellen om zijn sociale verplichtingen na te komen. Onbepaalde transfers zonder responsabilisering zijn geen optie..... Die Europese solidariteit moet dan ook werk maken van een efficiënt hulpplan in de Europese Unie voor de ontwikkelingslanden.

Onze vaststelling is dat de lidstaten, zelfs na de verdragen van Maastricht(1992) en Amsterdam (1997) zeer weigerachtig staan om bevoegdheden op gebied van sociale zekerheid over te dragen aan de Europese instellingen.

Om het met de woorden van vicerector Danny Pieters te stellen(in zijn recente Vives monografie: ' sociale zekerheid in alle staten - uitgeverij Pelckmans)
'Het vastleggen van minimumrechten op socialezekerheidsvlak , die doorheen de hele Europese Unie gewaarborgd zouden worden, kan leiden tot moeilijke evenwichtsoefeningen tussen het erkennen van de principieel nationale bevoegdheid en de verantwoordelijkheid van de lidstaten enerzijds en het inrichten van Europese solidariteitsmechanismen ter ondersteuning van landen die het moeilijk zouden hebben om deze minima waar te maken. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het inrichten van minimumrechten op socialezekerheidsvlak en de daaraan verkleefde solidariteit niet voor morgen is.'

Daarom menen wij dat al onze energie moet gaan naar het streven naar een Vlaamse Sociale Zekerheid, zowel wat bevoegdheden betreft als wat de financiering ervan betreft.

8. Slotwoord

We hebben in deze brochure de **geldtransfers** van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel geactualiseerd. Dat ze niet uitdovend zijn wordt nog maar eens bewezen. Bovendien is de zo geroemde zesde staatshervorming een maat voor niets voor de afbouw van de geldtransfers.

Er worden weliswaar bevoegdheden voor in totaal 18 tot 19 miljard euro overgeheveld van de federale overheid naar de deelstaten, doch doordat via de nieuwe bijzondere financieringswet (NBFW) onder meer de budgetten voor die bevoegdheden niet integraal worden overgeheveld, betekent dit voor de Vlaamse Gemeenschap een jaarlijks primair saldo verlies van 1,7 miljard euro per jaar vanaf 2016.

Tegen 2025 is het jaarlijks verlies voor Vlaanderen in euro's groter dan voor het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap samen. Anderzijds wordt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest "geherfinancierd".

De krant "La Libre Belgique" heeft deze studie van Cerpe (universiteit Namen) en Dulbea (ULB) gepubliceerd op 15.11.13.

Ook de berekeningen van Prof. André Decoster en Willem Sas (KU Leuven) en van de N-VA komen tegen 2030 uit op een groter verlies voor Vlaanderen dan voor Wallonië bij vergelijking van de nieuwe met de oude bijzondere financieringswet.

De geldtransfers uit Vlaanderen zullen dus nog stijgen.

Verder stellen we vast dat de Vlaamse fiscale autonomie door de nieuwe bijzondere financieringswet slechts stijgt van 20 naar 33 %.

Door de zesde staatshervorming werd inderdaad een **overdracht van bevoegdheden** in de sociale zekerheid naar de gemeenschappen en de gewesten gerealiseerd, doch in zeer beperkte mate en gepaard met heel wat mankementen.

We brengen vooraf een paragraaf uit resolutie nr. 4 van het Vlaams Parlement uit 3 maart 1999 in herinnering in verband met de gezinsbijslagen en de gezondheidszorgverzekering:

"Het Vlaams Parlement ... aanziet het tot stand brengen van meer coherente bevoegdheidspakketten dan ook als een prioritaire doelstelling van de volgende staatshervorming. Dit impliceert inzonderheid het volgende: 2. de normerings-, uitvoerings- en financieringsbevoegdheid betreffende het volledige gezondheids- en gezinsbeleid moeten integraal naar de deelstaten worden overgeheveld, dus onder meer met inbegrip van de gezondheidszorgverzekering en gezinsbijslagen (kostencompenserende regelingen). Daarbij moeten de inwoners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest de vrije keuze bekomen om toe te treden tot het stelsel van de deelstaat Vlaanderen of van de Franstalige deelstaat, dat telkens zowel een regeling voor de inkomsten als voor de uitgaven bevat; ..."

En nu de bevoegdheidsoverdrachten als gevolg van de zesde staatshervorming:

1. De **kinderbijslagen** werden volledig overgeheveld; ze werden echter niet gecommunautariseerd maar in feite geregionaliseerd. In Brussel werden ze inderdaad niet overgeheveld naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de Commission communautaire Française (Cocof), doch naar de

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) die in feite een structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is. Dat gaat regelrecht in tegen de derde zin van vermelde resolutie nr. 4 van het Vlaams Parlement. Door dit deel van de resolutie te negeren in de zesde staatshervorming wordt de band tussen een Vlaams kind in Vlaanderen en in Brussel doorgeknipt.

Verder is het is dan nog de vraag of de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de stelling van de Franstalige partijvoorzitters zal volgen om het beleid in Brussel over de nieuwe bevoegdheden inzake kinderbijslagen, gezondheid, ouderen en personen met een handicap zoveel mogelijk naar Waals model in te richten op basis van hun akkoord van 19 september 2013.

Tenslotte gaat de regeling voor de kinderbijslagen in de zesde staatshervorming ook regelrecht in tegen de tweede zin van vermelde resolutie nr. 4. In de regeling van de zesde staatshervorming is er namelijk helemaal geen sprake van een Vlaamse financieringsbevoegdheid voor de kinderbijslagen: ze worden verder gefinancierd door dotaties van de federale overheid.

2. Het pakket naar de deelstaten overgehevelde gezondheidszorgen bedraagt slechts maximum 13,4 % van het totale RIZIV-budget. Volgens resolutie nr. 4 moest dat 100 % zijn. Het pakket omvat de residentiële zorg, de hulp aan personen, de geestelijke gezondheidszorg, de preventie en de organisatie van de eerste lijn. De inhoud van het akkoord raakt dus niet aan de kern van de RIZIV-uitgaven voor de geneeskundige verzorging (diagnose en behandeling) uit resolutie nr. 4, en al helemaal niet aan de uitgaven voor invaliditeit, zoals geëist door het Aktiekomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid.

Verder is het overgehevelde pakket - in tegenstelling tot de eerste zin in resolutie nr. 4 - niet coherent: rusthuizen, rust- en verzorgingstehuizen en geriatrische ziekenhuizen worden bvb. overgeheveld, doch de thuisverpleging blijft federaal.

Tenslotte gelden voor de gezondheidszorgen analoge bemerkingen als voor de kinderbijslagen. Voor Brussel gaat het grootste deel van het budget naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, zodat de band tussen een zieke in Vlaanderen en in Brussel - tegen resolutie nr. 4 in - wordt doorgeknipt. En - eveneens tegen resolutie nr. 4 in - krijgen de deelstaten geen financieringsbevoegdheid voor de gezondheidszorgen: ze worden verder gefinancierd met dotaties van de federale overheid. En verder: wat zal de houding zijn van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie te Brussel inzake het hoger vermelde akkoord van de Franstalige partijvoorzitters op 19 september 2013?

Kortom: de Vlaamse politici die beweren dat resolutie nr. 4 volledig is uitgevoerd, spreken de waarheid niet.

3. De **werkloosheidsvergoedingen** blijven integraal een federale materie. De overheveling van delen van het arbeidsmarktbeleid in de zesde staatshervorming laat toe dat de gewesten tot op zekere hoogte eigen klemtonen kunnen leggen in het tewerkstellingsbeleid onder meer door activering van werklozen, met de mogelijkheid van bijhorende sancties, en door toekenning van RSZ-kortingen op de werkgeversbijdragen voor doelgroepen. Dat is positief

onder meer omdat de problemen in Wallonië en Brussel (hoge jeugdwerkloosheid) en Vlaanderen (te vroeg stoppen met werken) verschillend zijn.

Doch de werkloosheidsvergoedingen en het structureel loon- en loonkostenbeleid - belangrijke hefboomen voor het tewerkstellingsbeleid - blijven een federale bevoegdheid.

4. Over de **pensioenen** kunnen we nog korter zijn.

Door de zesde staatshervorming worden de pensioenlasten van de regionale ambtenaren gedeeltelijk doorgeschoven naar de gewesten, doch de bevoegdheid over het pensioenbeleid blijft uitsluitend federaal.

Regelmatig wordt ons de vraag gesteld welke **invulling** we willen geven aan een eigen **Vlaamse sociale zekerheid**.

Daarom doen we in deze brochure een aantal voorstellen, gedeeltelijk uitgaande van klemtonen die nu reeds in Vlaanderen in de verschillende sectoren van de sociale zekerheid gelegd worden. Een bijkomend uitgangspunt is de combinatie van solidariteit en responsabilisering.

We zijn er ons echter goed van bewust dat de beslissing over de doelstellingen en de modaliteiten van een Vlaamse sociale zekerheid moet gebeuren op basis van debatten in het Vlaams Parlement en op basis van opties door de Vlaamse regeringen.

Tegenstanders van een Vlaamse sociale zekerheid verwijten ons de **solidariteit** te willen beperken tot de eigen volksgemeenschap.

Die bewering is onjuist. Wij willen ook solidair zijn met de Franse Gemeenschap in België, met de andere EU-landen en ook met de landen in de derde wereld. Doch solidariteit wordt gerealiseerd in concentrische cirkels, met als binnenste kring het gezin en als buitenste kring de wereldgemeenschap.

Zoals overal in de wereld maken wij een onderscheid tussen de verschillende solidariteitsniveaus: de automatische solidariteit tussen de leden van een zelfde volksgemeenschap, die, verbonden door een zelfde arbeids- en uitgavenmentaliteit, het recht hebben op de vruchten van hun werk, de wenselijke doch te bespreken solidariteit tussen deelstaten, tussen staten in Europees verband, en de eveneens wenselijke doch te bespreken wereldsolidariteit.

Besluit

Bij de oprichting van het Aktiekomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid in 1995 was ons besluit: De organisatie en de financiering van de sociale zekerheid moeten zo vlug mogelijk onder de verantwoordelijkheid van Vlaanderen en Wallonië gebracht worden.

Dat besluit gold voor de volledige sociale zekerheid, met als voornaamste pijlers: de kinderbijslagen, de volledige ziekte- en invaliditeitsverzekering, de werkloosheidsvergoedingen en de pensioenen, en bijkomend: de beroepsziekten, de arbeidsongevallen en de sociale bijstand.

Dat besluit is anno 2014 ongewijzigd.

Geef het
AKTIECOMITEE
VLAAMSE SOCIALE ZEKERHEID
nog een financieel steuntje in de rug op rekeningnummer
BE09 4366 2680 4157

